Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...1921 оной ...рийн 21-hээ гарана | № 212 (14232) | 1973 оной сентябрийн 8, суббото | Сэн 2 мүнгэн

ҮНЭН ЗҮРХЭНЭЙ БАЯР

...дүнүүдhээ, ажалша ...нүүдhээ, тэрэшэлэн ... оронуудай аха дүү ...дhаа, бүхы түбинүү- ...нэй ажал ябуулаг- ...лон тус тус хүнүүд- КПСС-эй Центральна ...дэй нэрэ дээрэ олон ... бэшэг болон телеграм- ... ерээ. Эдэ хани ёhо- ...шэгүүд дотор улас- ...дын оршоң байдал ... манай партиин, гүрэ- ...үүлдэг хараа шугам ... сэгнэгдэнэ, бүгэдэ ... эб найрамдал бэхи- ...лэ, түгшүүрилтэ бай- ... саашадань hуларуул- ...юулагдаhан хэмжээ- ...шаагдана. Мүн нам тушаа, тусхайлбал, «Арадуу-дай хоорондо эб найрамдал бэхижүүлhэнэй түлөө улас-хоорондын Ленинскэ шан ол-гогдоhонтой дашарамдуулан, амаршалгын халуун үгэнүүд хэлэгдэнэ.

Эльгээгдэhэн амаршалга-нуудай түлөө КПСС-эй Цент-ральна Комитедэй үмэнэhөө, өөрөөшье ехэ баяр хүр-гэхэ зуураа, ,Совет оро-ной гадаадын политикын арсашагүй амжалтань, нэн түрүүн, манай бүхы партиин ажал ябуулгын аша үрэ, манай бүхы арадай баатар ажалай үрэ дүнгүүд гээшэ гэжэ онсолон тэмдэглэхэ хү-сэлэнтэйб.

Манай социалис эб най-рамдалда дуратай, демокра-тическа шууд сэхэ гадаадын политикын эшэ үндэhэн агуу-ехэ Ленинээр табигдаhан юм. Бидэнэр, совет комму-нистнууд, ленинскэ үзэл сурталые, тэрэнэй зохёоhон гол ёhонуудые найдамтай хараа шугам гэжэ харадаг-бди. Эдэ гол ёhонуудта үнэн сэхэ байха, тэдээнние үүс-хэлтэйгээр хүгжөөхэ, хэ-рэглэхэ гээшэ манай гадаа-дын политическэ хараа шу-гамай хүсэнэй эшэ үндэhэн болодог.

Энэ хусэнэй үшөө нэгэ шухала эшэ үндэhэн гэбэл, манай политикын уг зорилто совет арадай аша туhатай бүрин зохилдодог юм, тиим манай бүхы гадаадын поли-тическэ ажал ябуулгые со-вет хүнүүд хэлбэришэгүй-гөөр дэмжэдэг байна. Үбэлэй ордонние абагшадай, мүн Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай жэлнүүдтэ револю-циин туйлалтануудые хам-гаалагшадай мартагдашагүй габьяа, түрүүшын табан жэл-нүүдэй ударнигуудай зохёон байгуулхы баатар ажал, коммунизмын түлөө мүнөө тэмсэжэ байhан баатарнуу-дай туйлалтанууд — энэл ушар манай гүрэнэй диилдэ-шэгүй хүсэ шадал байгуулаа, энэл ушар манай гадаадын политикын хэлбэришэгүй нэ-рэ хүндые хангана.

Манай уласхоорондын по-литикын гол ёhонууд болон бодото ажал ябуулганууд бу-сад оронуудай эб найрамдал-да дуратай олониитын зүгhөө бүри ехээр дэмжэгдэдэг бо-лоhон ушарые ханамжаар тэмдэглэнэбди. Энэ ушар, энэ дэмжэлгэ хадаа ма-най партиин XXIV съездын хараа шугамай зүб байhанаи, тэрэнэй баталан абаhан Эб найрамдалай программа бэе-лүүлхэ талаар манай тодор-хой ажал ябуулгын зүб бай-hанай үшөө нэгэ гэршэ боло-но, энэ Программа дотор та-бигдаhан уг зорилгонууд бэелүүлэгдэхэ гэжэ этигэжэ байхын шухала эшэ үндэhэн болоно.

Бидэнэр саашадаашье пар-тиин программаар, тэрэнэй съездүүдэй шиидхэбэринүү-дээр тодорхойлогдоhон ан-гиин шууд сэхэ хараа шуга-мые хэлбэришэгүйгөөр бэе-лүүлхэбди, эб найрамдал хамгаалха, бэхижүүлхэ, ком-мунис общество байгуулхын тула уласхоорондын эрхим hайн эрхэ нүхэсэл байгуулха гадаадын политическэ хараа шугамые шууд сэхээр, хэл-бэришэгүйгөөр бэелүүлхэбди гэжэ КПСС-эй Центральна Комитедэй, ЦК-гай Политбю-рогой үмэнэhөө найдуулха хүсэлэнтэйб. Энэ хадаа со-вет арадай үмэнэхи, бүхы оронуудай ажалшадай үмэ-нэхи революционно уялгам-най гэжэ бидэнэр харанабди.

КПСС-эй ЦК-гай
Генеральна Секретарь
Л. БРЕЖНЕВ.

ҮНДЭР ШАГНАЛААРТНАЙ АМАРШАЛНАБДИ, Гасарун Лубсанович!

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

Указ

РСФСР-эй МАЛ АЖАЛАЙ ТҮРҮҮШҮҮЛДЭ СОЦИАЛИС АЖАЛАЙ ГЕРОЙ ГЭҺЭН НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО

Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ туйлаhан ехэ амжалтын, 1972—1973 онуудай үбэлжэлгын үедэ мал ажалай продуктнуудые ехээр абаха, бэлэдхэхэ талаар абаhан уялгануудаа дүүргэхэдээ, ажалай габьяа харуулhанайнь түлөө **Социалис Ажалай Геройн** нэрэ зэргэ олгожо, **Ленинэй орден, «Хадуур ба балта»** гэжэ алтан медаль барюулха гэбэл:

Рабдаев Гасарун Лубсановичта — Буряадай АССР-эй Зэдын районой Борьёогой совхозой ахалагша хонишон.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫЙ.
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1973 оной сентябрийн 6.

УРГАСАЯ ХУРДАНААР, ҺАЙН ШАНАРТАЙГААР ХУРЯАЖА АБАЯ

...РШЭ АЖАХЫНУУД ...РЫСЭНЭ

...ын «Дружба», «Ро-... колхозууд хоорондоо ..., дүй дүршэлөө, туй-... болон амжалтануудаа ...аг заншалтай. Хү-...лын хүдэлмэриин ха-... үнгэргэлгэдэнь энэ ...эй ехэ туhа хүргэдэг ...лэhэнэйшье үлүү ха. ... эдэ хоёр ажахынууд ...ряалгадаа зэргэ ша-...бо. Хоорондоо мүры-...лсээ баталаа. ...гын техникэ, зэм-...дали шахуу: «Друж-...лхоздо 36 комбайн, ... колхоздо—37 ком-...йнхаар хараалагдана. ... эмхидхэл мүн лэ ... комбайнууд бүлэг ... хүдэлхэ, хуряал-...рмо, түлбэри гэхэ мэтэ ...нүүд. Хоёр ажахын ...торнуудшье, мэргэ-...ые танил зонуул. ... тэдэнэр мүрысэхэл ... мүрысэдэг. ...лэй илгаа гэхэдэ, ... колхоз үерhөө бага ...идоо. Тиимэhээ эн-...рэй хойшолонгуудые ... гэжэ хүсэ шадалаа ... Гадна энэ ушар бүри ...ойгоор ажаллахыень ... колхозннгуудые баад-...

...үнөө жэлэй тарая ху-... хэээнэйхиhээ ха-... ха юм даа: ... жэлэй хуряалга ... гадна, үерэй хойшо-лонгые усадхаха жэл гээшэ. Тиимэhээ харюусалга ехэ. Үшөө тиихэдэ манай эндэ hаянай хура бороо таhалда-хаяа болинхой. Энэ ушаршье хуряалгада ехэ hаад хэнэ,— гээд Хяагтын «Дружба» кол-хозой тракторна бригадын бригадир нүхэр С. М. Бенедик-тов манда хөөрэнэ.

«Дружба» колхоз тарая ху-ряалгадаа ороhоор хэды хоно-бо. 1000 гаран гектар тарая хадаад байна. Түүбэрилэн уна-гаана. Юуб гэхэдэ, ургаса жэгдэ бэшэ. Тиибэшье эдэ үдэрнүүдтэ эндэ хуряалгын халуун хаhа эхилхэнь. Кол-хозой 36 комбайн бэлэн, ком-байнернууд бэеэ зэhэнхэй. Хуряалгын түрүүшын үдэр-нүүдэй дүнгүүдые зүбшэжэ, жэжэ дутагдалнуудаа усадхаха хэмжээнүүдые хараална.

Тариянай ургаса hайн. Ку-курузын ургаса гектарай 180 центнер, шэниисын ургаса—15 центнер доодо захань гэжэ тухайлагдана. Харин Ехэ-Яамын ургаса 20 центнерhээ үлүүдэхэдээ болохо. Иимэ та-рияан комбайнернуудые, меха-низаторнуудые урмашуулангүй яаха hэм. Комбайнернууд М. А. Колодин, В. И. Колес-ников, В. С. Карпов, Г. И. Григорьев хоёр-гурбан үдэрэй туршада 500 гектар ургаса хадаа. Комбайн бүхэн үдэрэй 30—40 гектар хадана. Энээн-hээ тобшолол хэхэдэ, колхозой механизаторнууд тарая ху-ряалгадаа муу бэшээр бэлдөө, харюусалга ехэтэйгээ мэдэр-жэ байhанаа харуулна.

Эндэхи комбайнернууд та-ряагаа гол түлэб амяарлан хадаха байна. 25 хүдэлмэриин үдэр соо хуряалгаяа дүүргэхэ түсэбтэй hаа, комбайнернууд тэрэнээ 5 хоногоор хорооохо гэжэ шиидээ. Иимэ шиидхэ-бэри Мухар-Шэбэрэй «Искра» колхозой механизаторнуудай үүсхэлтэй танилсахадаа, аба-hан байна.

«Родина» колхозойхид мүн лэ иимэ түсэбтэй, абаhан уял-ганшье адли. Хуряалгын тү-рүүшын үдэрнүүдтэ эндэхи комбайнернуудай харуулhан ажалайнь бүтээсэ гэбэл, комбайн бүхэн үдэрэй баhал 30-hаа доошо бэшэ гектар та-рия унагаана.

Хуряалгын хүдэлмэриин дүнгүүд 10 хоног бүридэ гар-гагдажа, амжалта, илалтаяа, дутуу дундануудаа зүбшэн хэлсэхэ, дүй дүршэлөө ху-баалдан абалсаха юм.

— Комбайнернуудай эдэбхи хэшээл, ажалай hайн эмхид-хэл хуряалгын амжалтые шиидхэхэ юм. Энээндэ колхо-зой правлени, партийна орга-низаци ехэ анхарал хандуул-на. Теэд үшөөл юумэмнай хү-сэлдэнэгүй хэбэртэй, — гээд «Дружба» колхозой агроном Г. Г. Абросимов хэлэнэ.

Хуряалгын түрүүшын үдэр-нүүдэй дутагдалнууд тухай комбайнернууд гомдол барина. Түргэн эбдэрдэг частьнууд бо-лохо подшиннигууд, ремень үгэхэ мэтэ хомор. Мүн мүнөө болотороо полевой стануу hайнаар түхеэрэгдээгүй. Оро-hо хатааха зарим түхеэрэлгэ-нүүд тодхогдожо дүүрээдүй байhаар. hаяын үдэрнүүдтэ эдэ дутуу дунданууд усадхаг-дахаар шанги. Зүгөөр энэ асуудал партийна организаци-нуудай, колхозой хүтэлбэри-лэгшэдэй үдэр бүриин анхарал хандуулха ёhотой.

М. НИМАЕВ

УРГАСЫН ДЭЭЖЭ

Ново-Сретенск тосхоной за-хада түхеэрэгдэhэн витамин ехэтэй ногооной гурил гарга-даг АВМ-0,4 тухалэй агрегат үглөөнэй улаан наранhаа үдэ-шын боро харзан болотор хү-дэлгэгдэнэ. Агрегадые даа-гшаар дүршэлтэй механизатор-нууд Елисей Трофимович Тка-чёв, Леонид Артамонович Ива-нов гэгшэд томилогдонхой юм.

Мүнөө үедэ тус коллектив витамин ехэтэй ногооной 90 тонно гурил татажа гаргаба. Сүүдхын туршада 40 центнер иимэ тэжээл бэлэдхэжэ абана. Агрегадые таhалгаряагүйгөөр ногоогоор хангахын тула тракторист И. Павлов, косил-кашад Д. Утенков, А. Ткачев гэгшэд hайнаар ажаллана.

Трупаковой даадаг трактор-но-тарияан ажалай бригада та-рия хуряалгаяа ажахы соогоо түрүүлэн захалhан юм.

Ажахымнай комбайнернууд энэ харюусалгатай ажа-лаа түрүүшын үдэрhөө эмхи гуримтайгаар ябуулна.

Б. СУЛТУМОВА.
Бэшүүрэй совхоз.

ГОРОХ ХУРЯАГДАНА

Манай совхоз горохой тог-тууритай hайн ургаса хуряа-жа абаха талаар нилээд ехэ дүй дүршэлтэй болонхой. Тү-сэбтэ табан жэлэй шиидхэхы гурбадахи жэлдэ 1.400 гектар-hаа 17 мянган центнер горох хуряажа абаха түсэбтэй.

Ажахымнай механизатор-нууд энэ харюусалгатай ажа-лаа хараалhан болзортоо дүүр-гэхын тула ураса хуряалгаяа түрүүшын үдэрhөө эмхи гу-римтайгаар ябуулхые оролдо-но, Ажахымнай гурбан отделе-нидэ горох хуряалга түлэг дундаа. Комбайнернууд Васи-лий Никифорович Патриков, Иван Иванович Патриков гэг-шэд түрүүшын үдэрhөө эхил-жэ хараалhан даабариаа үлүү-лэн дүүргэнэ.

Ургаса хуряалгада мүн лэ урданай механизаторнууд эдэб-хитэйгээр хабаадана гэжэ хэ-лэхэ хэрэгтэй. Совхозой бух-галтер Иван Иванович Пат-риков комбайн жолоодожо, тү-рүүшүүлэй зэргэдэ ябана. Та-риянай тоогто түрүүшын 300 центнер горох асарагдаба.

Манай «Шергинский» сов-хозой тарияашад Украиныһ комбайнернуудай гаргаhан үүсхэлые hайшаан дэмжээд тария хуряалгаяа гээлтэ хо-ролтогүйгөөр, үсөөхэн үдэрэй туршада түгэсхэхэ гэhэн зо-рилго урдаа табинхай.

А. ПИНЮГИНА,
«Шергинский» совхозой экономист.
Кабанскын аймаг.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМДЭ

1972—1973 онуудай үбэл-жэлгын үедэ мал ажалай продуктнуудые бүри ехээр абахын, бэлэдхэхын түлөө бүхэсоюзна социалис мүры-сөөндэ ехэ амжалта туйла-hанайнь түлөө СССР-эй Вер-ховно Соведэй Президиум олон колхозннгууд, совхо-зуудай хүдэлмэришэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, колхо-зуудай түрүүлэгшэнэр болон совхозуудай директорнүүдые сельскэ Соведүүдэй түрүү-лэгшэнэрые, колхоз, совхо-зуудай партийна, профсою-зай, комсомолой организа-цинуудай хүдэлмэрилэгшэ-дые СССР-эй орденууд бо-лон медальнуудаар шагнаба.

СССР-эй орденууд болон медальнуудаар шагнаха ту-хай СССР-эй Верховно Со-ведэй Президиумэй Указ «СССР-эй Верховно Соведэй ведомостьнуудта», мүн нюта-гай хэблэлдэ тунхаглагдаа.

УРАН ЗОХЁОЛШОДОЙ КОНФЕРЕНЦИ

Алма-Атада Ази болон Африкын оронуудай уран зохёолшодой конференци хүдэлмэрээ үргэлжэлhөөр. Конференциин нэрэ дээрэ гүрэнүүд болон правительст-вануудай толгойлогшонор-hоо, мүн уласхоорондын ор-ганизацинуудhаа амаршал-гын бэшэг ороно.

Сентябрийн 6-да конфе-ренциин ээлжээтэ заседание Палестиныи уран зохёолшо-дой делегацие толгойлогшо Наджи Аллуш нээгээ.

Сентябрийн 6-да Алма-Атын машина бүтээлгын за-водто совет-араб хани бари-саанай митинг болоо. Тэндэ конференциин делегадууд ха-баадалсаа.

Энэ митинг болбол Совет-скэ Союзай ба араб оронуу-дай хоорондоо бэе бэеэ ойл-голсодог байhые үнэншэ-мөөр гэршэлнэ, гээд Ази болон Афикын уран зохёол-шодой нэгэдэлэй генеральна секретарь Юсеф Эс-Сибаи тэмдэглэбэ.

Митингдэ хабаадагшад тэм-сэжэ байhан араб арадтай hаналаа нэгэдэнги байhанаа тодорхойлhон, араб оронуу-дай, эрхэ сүлөөдэ, бэеэ даан-хай байдалда эсэргүү Изра-илиин ээрхэг түримхэйшүү-лэй политикые шууд сэхээр буруушааhан тогтоол нэгэн дуугаар батлан абаа.

Үдэшэлэн баяр ёhололой оршон байдалда Ази болон Африкын оронуудай уран зохёолшодой нэгэдэлэй жэл бүри үгэдэг «Лотос» гэжэ уран зохёолой уласхоорон-дын шан барюулгын ёhолол болоо.

(ТАСС).

Гүрэндэ тарая худалдаха социалис уялгаяа үлүүлэн дүүргэбэ

Воронежскэ областиин хү-дөө ажахын ажалшад КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэ-ринүүдые бэелүүлэн, ороohо-то ургамалнуудай үндэр ур-гаса ургуулаа. Тиигээд гү-рэндэ тарая худалдаха та-лаар абаhан социалис уял-гаяа амжалтатайгаар дүүр-гэбэ. Областиин колхоз, сов-хозуудhаа бэлэдхэлэй пункт-нуудта 1821 мянган тонно ороohон (111 миллион пүүд) тушаагдаба. Энэнь арадай ажахын түсэбhөө 336 мян-ган тонноор ехэ болоно. Об-ласть иимэ ехэ ороohые тү-рүүшынхеэ тушааба. Гүрэн-дэ тарая худалдалга үргэл-жэлhөөр. Промышленна предприятинуудай, транс-портна организацинуудай хүдэлмэришэд болон алба хаагшад, студентнүүд кол-хоз, совхозуудта ехэ туhа хүргөө.

Советскэ Союзда hурахаяа ерэнэ

Сентябрийн 6-да Москвада Чилиhээ 95 хүбүүд, басагад ерээ. Тэдэнэр гурбан жэлэй туршa соо Советскэ Союзай техническэ мэргэжэл олгодог hургуулинуудта хүдөө ажа-хын механизаторай мэргэжэл шудалха юм.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР В. И. МАЯКОВАЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түрэhөөр 50 наhа гүйсэ-hэнтэйнь дашарамдуулан, республикын промышленна предприятинуудта олон жэ-лэй туршада hайнаар хүдэл-hэнэйнь түлөө Ленинскэ ком-сомолой 50 жэлэй нэрэмжэ-тэ Улаан-Үдын прибор бү-тээлгын заводой парткомой секретарь нүхэр **Маякова** Вера Ивановнае Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1973 оной сентябрийн 6.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР В. Н. ТАРАКАНОВСКАЯЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА

Түрэhөөр 50 наhа гүйсэ-hэнтэйнь дашарамдуулан, республикын прокуратурын органуудта олон жэлэй тур-шада hайнаар ажаллаhа-найнь түлөө Буряадай АССР-эй прокуророй аха-лагша туhалагша нүхэр **Таракановская** Валентина Николаевнае Буряадай АССР-эй Верховно Со-ведэй Президиумэй **Хүн-дэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ДУБРОВСКИЙ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1973 оной сентябрийн 6.

...НЭГЭН ДОРО ТАРЯА ХУРЯАНА, ТАРИНА

...тайн **тарияашад** тария-...гаа дүрбэдэхи миллион ...рые хадажа дүүргэбэ. ...ь тарилгын талмайн та-... дүрбэн хубиhаа дээшэ .... 3 миллион гектар ...ай дээрэhээ ороohон со-...жо абтаа. Механиза-...ууд hүүлэй долоон хоно-... туршада илангаяа ехэ ...лта туйлаа. Тэдэнэр ... бүри 176 мянган гек-... тарая хадана, 200 мян-... гектарай тарая сохино. ...дай **Олекминскэ** райо-... Хойто Украина гэжэ ...эдэг. Эндэхи зарим ...огууд дээрэhээ гекта-... 20—25 центнер яарса, ...ээн абтадаг юм. Мүн ...нисэшье hайн ургаса үгэ-... «Олекминскэ» совхозой ...байнернууд аха дүүнэр Виктор, Василий, Петр Га-бышевтан тус бүрээ 100 тонно ороohо сохижо абаа.

Талдыкурганска областиин ажахынууд тариягаа амжал-татайгаар хуряажа байна. Эндэхи Гвардейскэ районой тарияашад гүрэндэ тарая ху-далдаха түсэбөө дүүргээ.

Украинада намарай та-рилга эхилээ. Олон зуу мян-ган гектар талмай дээрэ та-рилга хэгдээд байна. Мүнөө жэл республикын ажахы-нууд 9 миллионhоо дээшэ гектар талмай дээрэ тарил-га хэхэнь.

Азербайджанда ешмээн болон шэниисэ түрүүшын мянган гектар дээрэ тариг-даба. Ехэ ургаса үгэдэг «Кавказ», «Аврора» сортын шэниисэ таригдана.

ТАДЖИКИСТАНАЙ колхоз, совхозууд хлопок хуряалгаяа эхилбэ. Тушаан абалгын пунктнуудта түрүүшын зуугаад тонно хлопок асарагдаа.
Таджикистанай хлопогшод табан жэлэй шиидхэхы, гурбадахи жэлдэ Эхэ орондоо 750 мянган тонно хлопок тушаахаар уялга абанхай.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Пянджска хлопок сэбэрлэдэг заводой тушаан абалгын пунктда.
ТАСС-ай фотохронико.

ОРОНОЙМНАЙ АЖАЛАЙ ОРДЕН

СССР-эй Ажалай Улаан Тугай орденой бии болгогдо-... 45 жэлэй ой гүйсэбэ. Ажалай Улаан Тугай түрүү-... орден Соведүүдэй Бү-...россиин VIII съездын 1920 ... декабрийн 28-най тог-...олоор Россиин Федерацида бии болгогдоhон байгаа. Ажалай Улаан Тугай орде-... республика дотороо түрүүлэн абаhан заводто, ... бүлгэмдэ, хүдэл-мэрилэгшэдтэ нэрэ хүндэ, алдар соло» — гэжэ Россиин бүхы ажалшадта хандаhан бэшэг соо хэлэгдэhэн юм. Ажалай Улаан Тугай орден бусад совет республиканууд-ташье удаа дараалан бии болгогдоо hэн.

СССР-эй ЦИК ба СНК 1928 оной сентябрийн 7-до ниитэсоюзна Ажалай Улаан Тугай орден бии болгоо бэ-лэй. Үйлэдбэриин, эрдэм ухаанай ажал ябуулгын, гү-рэнэй ба ниитын албанай талаар ССР Союзай үмэнэ габьяатай байhанайнь түлөө энэ орден барюулагдаха гэ-жэ тэрэнэй статут дотор хэ-лэгдэнэ.

Ленинградай Путиловска (мүнөөнэй Кировскэ) заво-дой анхан байгуулагдаhаар 125 жэлэй ойтой дашарам-дуулан, тус предприятиин хүдэлмэришэдэй революци-онно ехэ габьяатай байhые тэмдэглэн, тэрэнэй коллек-тивтэ СССР-эй Ажалай Улаан Тугай нэгэдэхи орден барюулагдаа hэн. «Светла-на» (Ленинград), «Мосэлект-рик» заводуудай, түмэр за-май транспортын, Верхисет-скэ заводой болон ороной бусад предприятинуудай тү-рүү хүдэлмэрилэгшэд, Арк-тикые шэнжэлэгшэ В. Ю. Визе, замбуулинние шэн-жэлгэдэ эхи табигша К. Э. Циолковский, партийна ба гүрэнэй элитэ мэдээжэ ажал ябуулагша П. И. Стучка бо-лон бусад ороной энэ шэнэ ордендо түрүүлэн хүртэhэн эрхэтэд болоно.

Дайнай урда тээхи жэл-нүүдтэ СССР-эй Ажалай Улаан Тугай орденоор найма мянга шахуу хүн шагнагда-hан байна. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай бэрхэшээлтэй жэлнүүдтэ ажалай баатаршалга гарга-hан 22 мянган хүн, ажал-шадай олон коллективүүд шагнагдаа бэлэй.

Ороohо тария, саахарай свекло болон бусад продукт-нуудые ехээр ургуулжа аба-ха, гүрэндөө худалдаха хэ-рэгтэ ехэ амжалта туйлаhан, ургаса хуряалгын үеэр ажа-лай баатаршалга гаргаhан хү-дөө ажахын олон мянган тү-рүүшүүл 1972 оной декабрь-да ССР Союзай орденууд болон медальнуудаар, тэрэ тоодо Ажалай Улаан Тугай орденуудаар шагнагдаhан юм.

Граждан авиациин бүлэг хүдэлмэрилэгшэд, Социалис Ажалай Герой Н. А. Злоби-ной хүтэлбэрилдэг Москва-гай барилгашадай суута бригадын зарим гэшүүд, Москвагай В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ метрополитенэй Краснопресниин радиусай түрүүшын ээлжээнэй барил-гада хабаадагшад, СССР-эй 50 жэлэй нэрэмжэтэ Красно-ярска ГЭС-эй барилгашад байгша ондо энэ үндэр шаг-налда хүртөө.

Ажалай Улаан Тугай ор-деноор бүхыдөө 1900 пред-приятиин, албан зургаанай ба эмхинүүдэй коллекти-вүүд, 749 мянган эрхэтэд шагнагданхай. Ороной ажа-лай алдар солын орденой кавалернууд олошоржол бай-на.

В. КНЯЗЕВ,
ТАСС-ай корр.

КПСС-эй РАЙКОМУУДТА

ПАРТИИН ЗЭРГЫЕ БЭХИЖҮҮЛХЭ

Хэжэнгын аймагай Худанай совхозой партком партийна эхин организацинуудай зэргэнүүдые бэхижүүлхэ, коммунистнуудай эдэбхи үүсхэл дээшэлүүлхэ талаар нилээд ехэ хүдэлмэри ябуулна. Энэ юуа дээрэһээ харагданаб гэхэдэ, коммунистнуудай дунда үйлэдбэриин түрүүшүүл олон боложо байна. Эдэнэрэй олонхинь ниитын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадалсана, дааһан хэрэгтээ харюусалгатайгаар хандана, үйлэдбэриин түрүүшүүл гэһэн нэрэ зэргэеэ дээрэ үргэн ябана. Партиин гэшүүд болон партиин гэшүүндэ кандидадуудта эрилтэ ехэ болонхой. Партиин Уставай эрилтые ямараар дүүргэжэ байһан тухайгаа тэдэнэр парткомой үмэнэ тоосоо баридаг байна.

Тиибэшье совхозой партком мүнөө дээрээ партийна эхин организацинуудые бэхижүүлхэ, коммунистнуудай ажалай болон ниитын эдэбхиие дээшэлүүлхэ асуудалда үшөөл һанаһандаа хүрэмөөр анхаралаа табинагүй, доторойнгоо арга боломжонуудые гүйсэд хэрэглэжэ шадаанагүй гэжэ КПСС-эй райкомой бюро энэ талаар парткомой ябуулдаг хүдэлмэри тухай асуудал зүбшэн хэлсэхэдээ тэмдэглээ һэн. Жэшээлхэдэ, 2-хи отделениин парторганизаци һүүлэй 2—3 жэлэй туршада өөрынгөө зэргэдэ шэнэ нэгэшье хүниие абаагүй байха юм. Энэ организациин коммунистнуудай хахадынь шахуу пенсионернүүд болоно.

Ажахын гол һалбаринууд дээрэ хүдэлжэ байһан ажалшадай дунда бодото хүдэлмэри ябуулагданагүй. Тэрэнһээ уламжалан һаалишадай, хонишодой болон механизаторнуудай дунда коммунистнууд тон үсөөн байһан зандаа.

Гадна совхозой отделенинүүдэй партбюро залуу коммунистнуудые хүмүүжүүлхэ, ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадуулха гэжэ оролдоногүй.

Мүрысөөндэ—үргэн харгы

Коммунис ажалай түлөө хүдэлөөн үдэр ерэхэ бүри улам үргэдэжэ, олон тоото ажалшадые элсүүлэн хабаадуулна. Энэ мүрысөөндэ бригада, участок болон фермэнүүдэй коллективүүд этэбхитэйгээр оролсоно. Прибайкалиин аймагай «Прибайкалец» колхоздо иимэ мүрысөөн ямараар эмхидхэгдэнэб гэһэн асуудал КПСС-эй райкомой бюрогой заседани дээрэ зүбшэгдэһэн байна.

Энэ асуудалые зүбшэн хэлсэхэдээ колхозой партком, профсоюзай организаци, правлени коммунис ажалай түлөө хүдэлөөе улам гүнзэгырүүлхэ хэрэгтэ анхаралаа хангалтагүйгөөр табина гэжэ райкомой бюро тодорхойлбо.

Һүүлэй хоёр жэлэй туршада коммунис ажалай ударник гэһэн нэрэ зэргэ 26 колхознигуудта олгогдоһон байна. Шубуунай фермын коллективһээ 11 хүн энэ нэрэ зэргэдэ хүрэхын түлөө тэмсэнэ. Энэнь колхозой бүхы ажалшадай 7 процентынь болоно. 62 коммунистнуудай арбаниинь, профсоюзай 144 гэшүүдэй хориниинь иимэ нэрэ зэргэтэй. Коммунис ажалай ударнигуудай зэргэдэ комсомолой нэгэшье гэшүүн байхагүй. Коммунис ажалай түлөө мүрысөөндэ бригада, фермэнүүдэй коллективүүдые хабаадуулхын тула хүдэлмэри хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Тиимэһээ мүнөө үедэ оройдоо нэгэл коллектив иимэ үндэр нэрэ зэргэтэй, нэгэ коллектив (Турунтаевай һүнэй фермэ) иимэ нэрэ зэргын түлөө тэмсэнэ.

Коммунис ажалай түлөө хүдэлөө дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ ушарһан дутуу дундануудые дары усадхажа, энэ хэрэгээ һайнаар эрхилдэг болохо эрилтэ колхозой парткомдо, профкомдо табигдаба.

ИНЖЕНЕР—ХҮМҮҮЖҮҮЛЭГШЭ

Коллективэй гэшүүдые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй хабаадалсадаг үүргые дээшэлүүлхэ талаар Шэнэ-Бэрөөнэй заһабарилгын заводой партийна организациин ябуулдаг хүдэлмэри тухай асуудал КПСС-эй Загарайн райкомой бюро дээрэ харагдаба.

Заводой инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд коллективэйнгээ гэшүүдые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хүдэлмэридэ яһала хабаадалсана. Предприятиин партийна бюро энэ хэрэг бүри һайжаруулха гэжэ оролдолго гаргана гэжэ бюрогой абаһан тогтоол соо тэмдэглэгдэнэ. Заводой инженер болон технигүүд коллективэй гэшүүдэй урда лекци уншана, элидхэл хэнэ, хөөрэлдөө эмхидхэнэ, экономическа һуралсал эрхилэлгэдэ хабаадалсана. Тиихэтэеэ хамта энэ шухала хүдэлмэридэ дутагдалнууд үшөөл үзэгдэһөөр гэжэ заагдаа. Инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд хадаа социалис мүрысөө эмхидхэгшэд байха ёһотой. Гэхэ зуура, зарим нэгэниинь өөһэдөөшье социалис мүрысөөндэ хабаадаагүй, дааһан хэрэгтээ эдэбхи үүсхэлгүйгөөр хандадаг байһаниинь элирбэ.

Инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй дунда ябуулагдадаг хүдэлмэреэ улам һайжаруулжа, коллективэй дунда хэгдэдэг хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ тэдэниие эдэбхитэйгээр хабаадуулха шухала байһан тушаа анхарагдаа.

Парторганизациин секретарьнуудай семинар

Захааминай аймагай промышленна предприятинүүдай, колхоз болон совхозуудай, эмхи зургаануудай партийна организацинуудай секретарьнарай семинар-зүблөөн һаяхан болобо. Семинар-зүблөөндэ хабаадагшадай үзэмжэдэ гурбан асуудал табигдаа.

«Ябажа байһан ажахын жэлые амжалтатайгаар дүүргэхэ талаар партийна организацинуудай зорилгонууд» гэһэн асуудалаар КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **Михеев Н. Б.** семинар дээрэ элидхэл хэһэн байна. Тиигэхэ зуураа түсэбтэ табан жэлэй шиидхэхы удха шанартай гурбадахи оной социалис уялгануудай хэр зэргэ дүүргэгдэжэ байһан тухай, тэжээл бэлэдхэлгын, ургаса хуряалгын ябаса тушаа элидхэлшэ тодорхойгоор тогтожо хөөрэбэ.

КПСС-эй Буряадай обкомой партийно-эмхидхэлэй хүдэлмэриин таһагые даагшын орлогшо нүхэр **Аюров** ... «КПСС-эй зэргые ол... ха ба коммунистнууд... хи үүсхэл дээшэлүүлх... асуудалаар элидхэл хи... магай партийна орга... тоосоото һунгалтын ... нуудта бэлдэлгэ бо... тийна документнүүдые ... гын ябаса тухай» ас... партиин райкомой ... лэй таһагые даагша... **Григорьев И. Е.** семин... баадагшадта хөөрэбэ.

Зэдын вольфрам-мо... комбинадай партийна ... дэй секретарь нүхэр Н... **Р. В.** комбинадай ком... нуудай партийна доку... дэй һэлгэлгын ямараа... рэһэн тушаа семинар ... хөөрэбэ. Энэ шухала ху... риин дүнгүүд мүнөө ... дай цехүүдэй партийн... низацинуудай суглаану... рэ зүбшэн хэлсэгдэжэ ...

Ф. ДУДАР...
КПСС-эй райко...
хүдэлмэрил...

ЗУУТАН-ХОНИШОДОЙ ДҮРШЭЛТЭЙ ТАНИЛСАГТЫ!

ОНШЫЕНЬ ОЛООД БАЙХАДАА...

Загарайн аймагай XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон Ш. Ц. Цыбандоржиевай дүй дүршэлһөө

Борогшоноороо бүншүүлжэ ерээд, газаахи хорёодо уяха зуураа, Шугаин Цыренович мэгдүүхэнээр:

—Саша...аа! Ерэл даа наашаа, хониднай кукурузын полидо дүтэлжэ ябана. Энэ мори унаад ошо. Поли дээрэһээ комбайнай гарахалаар лэ хонидоо тэндэ оруулхаш. Һахяад бай. Би сайлаад хойноһоошни ошохоб.

Уданшьегүй Саша хүбүүниинь борогшоноо соёргоһоор саашалба.

— Хонидто ехэ цуратай үхибүүн. Намдаа үбэл, зунгүй туһалдаг юм,—гэжэ ахалагша хонишон долоодохи класста ороһон хүбүүгээ магтаба.

Иигэжэл жэлэй дүрбэн сагта ахалагша хонишон һүрэгөө яажа эдинсэтэй газарта бэлшээхэб гэжэ оролдожо ябадаг заншалтай байшоо. Намартаа силосэй ургамалнуудай, ороохо тарианай, зелёнкын хуряагдаһан полиие алдангүйгөөр хонидоо атарлуулжа абадаг.

—Намартаа таргаяа хүсөөгүй хонидһоо яагаад һайн түл абтахаб даа,—гэжэ хонишон нэмэбэ.

Гансахан намартаашье бэшэ, зундаа, үбэлдөө, хабартаашье хонидоо газаа хаажа байдаггүй, шадаал һаа һайнаар бэлшээхэ гэжэ хүсэдэг.

—Зундаа Шугаинай хонид үглөөнэй 4—5 часта бэлшээридээ хүрөөд лэ байдаг,—гэжэ колхозой түрүүлэгшэ Дондок Батуевич Баданов хэлээ һэн.

Хонид гээшэ бэлшэжэ ябахадаал тэбээрдэг юм гэжэ Шугаин Цыренович һайса мэдэдэг. Тиимэл хадаа һүрэгөө саһанай хэды ехэшье һаа, декабриин хахадлатар адуулдаг гуримтай. Хонидоо түрэхэ үедэнь бага зэргэ амаруулаад лэ февраль һарын гаража, бэлшээриин соохорложо эхилхэлээр лэ дахин адуулжа ородог. Майн хорёодоор зуһаландаа нүүдэг юм.

Тэнгэриин үдэр бүхэндэ «үглөөдэр хонидоо хаана бэлшээбэл һайн бэ» гэһэн бодол хонишоной досооһоо һаладаггүй. Тэрэ нютагайнгаа бэлшээри һайса мэдэдэг. Долоон жэлдэ адуушанаар, арбаад жэлдэ буруушанаар урдань ажаллахадаа хада уулые хуу махаһан байна ха юм. Мүнөө табан жэлдэ хонишоноор ажаллажа ябана. Иимэ хүн холо ойрын бэлшээрине хуу мэдэхэл даа.

Хонидоо һайнаар бэлшээхынгээ хажуугаар үбһэ, тэжээл бэлэдхэжэ абаха, тэрэнээ зүбөөр гаргашалха талаар баян дүршэлтэй. Колхозой правлени жэл бүри отарадань 600-гаад центнер үбһэ намартаа заажа үгэдэг. Ахалагша хонишон тэрэ үбһэеэ хаража үзөөд, али һүриинь ямар сагта эдюулхэдэ зохихоб, хурьгадта зөөлэн, һайн үбһэ үлөөхэб гэжэ хубааридаг байна. Хонишод өөһэдынгөө хүсөөр һолоомо суглуулжа абана. Шугаин Цыреновичэй бригада жэлдээ 40—50 тракторай шаргаар һолоомо үбэлжөөндэ һүриилжэ абадаг. Мүн намартаа колхозой тракторна бригадын хүсөөр 300-гаад центнер зелёнко хуряажа абана. Тариа талханай зүйл колхоз һара бүри үгэдэг. Гадна эдэнэр элдэб эмхи зургаануудай, һурагшадай хүсөөр жэл бүри зуугаад центнер набшаһата тэжээл хатаажа абадаг заншалтай. Тэрэнээ гол түлэб хурьгадтаа эдюулдэг юм.

Иигэжэ һүрэгөө жэл бүри үбһэ тэжээлээр һайса хангана. Хонишон энэ тэжээлээ гамтайгаар, сагай уларил, малайнгаа тамир харалсажа, зохидоор хубаарилжа үгэдэг шадабаритай.

—Хурьгадтаа комбикормо, нарин һайхан үбһэ, набша намаа эдюулхынгээ хажуугаар заабол дабһа, модоной хөө, шэлбүүһэ гэхэ мэтээр таһалдаадаггүйбди, — гэжэ эндэ хонишоноор хүдэлдэг, найман үхибүүнэй эхэ, ахалагша хонишоной һамган Екатерина Батуевна хэлэбэ.

Һайн даа. Нарай хурьгадта иимэ минеральна, витаминна тэжээл аргагүй хэрэгтэй ха юм.

Түрүү хонишодой ажал хэрэгтэй танилсахада һонирхолтой юумэн олон үзэгдэбэ. Эдэнэр хурьгадаа дулаан, хуурай байрада абаха, түлжүүлхэ гэжэ оролдоно. Тиигэхын тула январь, февраль һарануудта хурьгадай байрые түлижэ дулаасуулна. 8 метр утатай шэрэм хоолойнууд байрын хоёр таһалганuудта тодхогдонхой. Эдэ хоолойнууд соогуур гал ябажа, байрыень жэгдээр халаажа, хуурай байлгадаг.

— Түлеэ залһа бэлдэхэнь бараг даа. «Дружба» хюрөө бии,—гэжэ ахалагша хонишон мэдүүлбэ.

Нялха хурьгадта байрынь хуурай, дулаан байлгаха зуураа, эдэ хонишод хурьгадай доро хуурай дэбдихэр бэлдэхэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулна. Зундаа малай байрануудай газааһаа хуурай хохир суглуулжа, хорёод автомашина болохые үбэлжөөндөө зөөжэ абадаг заншалтай. Энээнһээ гадна үбэлдөө эхэ хонидой хоргооһо суглуулжа, байрын углууда обоолжо, хохир болгодог байна. Теэд энэнь шиг татаха талаараа зунайхида хүрэдэггүй байшоо.

—Үбэлдөө нарай хурьгадай дэбдихэрые үдэртэ хоёр дахин һэлгэдэг гээшэбди, —гээд, Шугаин Цыренович тодорхойлбо.—Малай байрын газаахи хохир суглуулхада зохид хамуур өөһэдөө хээ һэмди. Хуушан комбайнай түмэр мөөр хахад болгожо хубаагаад, тиимэ хамуур хэдэгбди.

Хурьгад эндэ кошарно-базова аргаар түлжүүлэгдэнэ. Һая түрэһэн хурьгадые эхэтэйнь суг байлгаха 50 клеткэ бэлдэгдэнэ. Хурьгадай түрэхэтэй сасуу биомицин уулгадаг, доторой үбшэнһөө һэргылхэ хэмжээнүүд абтадаг. Хара сай уулгана. Эхир хурьгадаа эхынь садхаагаагүй байбал, тэдэндэ үнеэдэйнгээ һү уулгадаг гуримтай, үбшэлһэн хурьгадые саг соонь эмшэлхэ элдэб эм дом хэрэглэгдэнэ, олонхи ушарта тарилга хэдэг шадабаритай. Иигэжэ түрэһэн хурьгадаа нарин һайнаар харууһалха, бултыень томо болгохо гэжэ оролдоно.

—Жэлдээ 50—60 хонид эхирлэдэг,—гэжэ ахалагша хонишон мэдүүлбэ.—Эдэ хурьгадаа амяарынь сакман болгожо, онсо һайн харууһанда абадаг гээшэбди.

Түл абаха үедэ хонишод унтаха нойроо мартан ажалладаг. Энэ халуун хаһада отарадаа хурьгашадые нэмэжэ абадаггүй, гурбуулаа ажаллажа гарадаг байна.

—Хурьгадай «адхаржа» байхада байра соо хоноxо хэрэг гарадаг,—гээд ахалагша хонишон хөөрэжэ ороно.—Би өөрөө хоёр һүни удаа дараалан һахижа хоноод, нэгэ һүни манай Катя, нүгөөдэ һүни гурбадахи хонишон П. И. Колпаков түл абалсана. Гурбуулаа бараг тэсэжэ гарадаг байнабди.

Иигэжэ жэлэй дүрбэн сагта хонидоо һайнаар харууһалжа, хурьгадаа шадабаритайгаар түлжүүлһэнэй ашаар ажалынь хододоо урагшатай байна бшуу. Нёдондо эдэнэр зуун эхэ хонин бүриһөө 112 хурьга томо болгожо, хонин бүхэнһөө 5,7 килограмм ноохо хайшалжа абаа һэн. Хурьгадынь эхэһээ һалгаагдаха үедөө тус бүридөө 25 килограмм татаһан байха юм. Түсэбтэ табан жэлэй шиидхэхы гурбадахи жэлдэшье эдэнэр амжалтатайгаар ажаллажа гараа. Отарынгаа зуун эхэ хонин бүриһөө 4,4 килограмм ноохо хайшалжа абаһан, хурьгадаа энэ жэлдэ дунда зэргээр 26 килограммтайгаар тушаажа шадаһан байна.

Дүшэ гараад ябаһан энэ түрүү хонишоной энгэртэ аймагай Советэй депутат гэһэн значок яларна. Отарадаа ажаллахынгаа хажуугаар һунгагшадайнгаа табиһан асуудалнуудта анхарха, бүхы колхозойнгоо хүдэлмэри урагшатайгаар ябуулха, арад зоной ажаһуудал һайжаруулха хэрэгтэ хүсэеэ гаргаха гэжэ оролдожо ябадаг болонхой.

— Хонишод, малшадай байха үбэлэй, зунай гэрнүүд муушаг, — гээд депутат хонишон анхарна.—Хабартаа зуһаланда эртэ нүүхэ гэхэдэ, хурьгад даарахаяа һанадаг. Тэдэндэ һарабша, дулаан байра зуһаланда байхагүй.

Эдэ бүгэдэ тухай депутат-хонишон колхозой правлениин, партийна организациин урда табяад байна. Гадна гүүртэ, отарануудта электрын элшэ хүсэ оруулха, тэндэ электрын хүсөөр уһа бүлэжэ гаргадаг болохо тушаа хэмжээнүүд бэелүүлэгдэжэ эхилээ.

—Манай отарада электрын гэрэл үгы, фонарь носоожо, хурьгадаа абадаг байгаабди. Үнгэрһэн хабартаа электрын лампочканууд нособо. Уһаяашье электрын хүсөөр гаргадаг болохомнай, — гэжэ ахалагша хонишон баяртай.

«Мал харахада—ама тоһодохо» гэдэгтэл, ажалша бэрхэ хонишон яһала һайн түлбэридэ хүртэнэ. Гол түлөөһэнһөө гадна отарын хонишод нёдондо 23 хони, мүнөө жэлдэ 19 хони нэмэлтэ түлбэридэ абаа. Социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ, колхозой чемпион болоһон энэ хонишоной бригадада 500 түхэриг мүнгэн шан барюулагдаа. Мүн аймаг дотор түрүү һуури эзэлжэ, 100 түхэриг шан абаһан байгаа. Үнгэрэгшэ жэлэй дүнгөөр ахалагша хонишон Ш. Ц. Цыбандоржиев ВДНХ-гай бронзо медаляар шагнагдажа, үнэтэ бэлэгтэ хүртэһэн байна.

—Ажаллахадашье уматай, хүхюун болоо гэжэ, — Шугаин Цыренович тэмдэглээд,—залхуурангүй оролдохол хэрэгтэй,—гэжэ нэмэбэ.

Тэрэ урдань ажаллахадаа ямар түлөөһэндэ хүртэдэг байһанаашье һанаандаа оруулжа болоо. Юуб гэхэдэ, Шугаин Цыренович 13 наһатайһаа хойшо түрэл колхоздоо таһалгаряагүй хүдэлжэ ябана бшуу. Эсэгэ ороноо хамгаалха Агуу ехэ дайнай үедэ 1944—1945 онуудта колхозой даабаряар гүрэндэ модо бэлэдхэхэ хүдэлмэридэ ябажа, ажалай түрүүшын шанга шалгалта барижа гараһан намтартай. Тэрэ гэхэһээ хойшо колхозой правлениин эльгээһэн лэ газарта Шугаин Цыбандоржиев гэдэргээ харалтагүй ажаллажа ябаһан жэшээтэй.

Б. ГЫЛЫКОВ.

Загарайн аймагай XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхоз.

КОММУНИСТНУУД ТҮРҮҮ ЗЭРГЭДЭ

Октябриин революциин нэрэмжэтэ станок бүтээдэг Минскын заводой коллектив түмэрэй хярхаг мүлин сэбэрлэхэ МС-707 тухэлэй томо станогой бүтээлгые болзорһоонь урид дүүргэжэ, Харцызска трубна заводто эльгээбэ.

Табан жэлэй гурбадахи шиидхэхы жэлэй түсэб болзорһоонь уридшалан дүүргэхын түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй ашаар станок бүтээгшэд Украинын предприятиин захил амжалтатайгаар бүтээбэ. 1973 оной зургаа һарын үйлэдбэриин хэмжээн үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхитэй жэшээлбэл 12 процент ургаа. Илангала ажалай бүтээсые дээшэлүүлжэ шадаһан дээрэһээ иимэ амжалта туйлагдана.

Механо-хабсаралгын 1-дэхи цехэй ажалай дүнгүүдээр илангаяа баясамаар. Эндэхи партийна организаци социалис мүрысөө эмхидхэхэ асуудалда ехэхэн анхарал табидаг. Цехэй бүхы коммунистнууд дээшэлһэн социалис уялгануудые абанхай. Ажалайнгаа бүтээсые хараалагдаһанһаа 10—11 процентээр уридшалан дээшэлүүлжэ ябана.

Эндэ ажалай түрүү жэшээ хоёрдохи халаанай партгрупорг Л. Л. Михалкевич харуулна. Халаанайнгаа даабариие үлүүлэн дүүргэдэг ушар тэрэнэй хуулита хэрэгынь болонхой. Партийна хүтэлбэрилэгшэ өөрынгөө бэелүүлдэг сэхэ уялгаһаа гадна, залуу хүдэлмэришэдые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ ехэхэн анхарал табидаг. Һая техническэ училищиһаа ерэһэн залуу хүдэлмэришэн А. А. Костюкевичтэ түрүүшынь үдэрһөө һургаал заабари үгэһэн, эсэгын халуун анхаралаар хүреэлһэн байха юм. Ажалайнгаа намтар һая эхилжэ ябаһан залуу хүбүүн өөрынгөө ерээдүйн бэлиг хүсэндэ этигэжэ, ажалайнгаа даабариие ходо дүүргэдэг болоод, түрүүшүүлэй зэргэдэ алхалан ябана.

Хүдэлмэриингөө сагые бодомжотойгоор, зүбөөр хэрэглэлгэ, ажалайнгаа арга шадабариие нарижуулга, шэнэ юумэ үүсхэлгэ — эдэ бүгэдэ шанарнууд цехэй коммунист В. И. Бельскидэ сэхэ хабаатай. Заводой токарьнуудай дундаһаа тэрэнэй ажалай бүтээсэ эгээл ехэ — 150—180 процент болодог. Цехэй ветеранай баян дүршэлые тэрэнэй һурагша Н. И. Елесин ба үшөө зургаан залуушуул халан абаа. Тэдэ мүнөө дүй дүршэлтэй хүдэлмэришэд болонхой.

Мэнэ һая Рязаниин станок бүтээлгын заводһоо С. М. Фёдоренчигэй даадаг хабсаргагшадай бригадын нэрэ дээрэ амаршалгын телеграмма ерээ. Мүрысэжэ байһан Н. М. Рыжаковой даадаг хабсаргагшадай бригада туйлаһан ехэ илалтааринь энэ бригадые амаршалба ха юм. Түрүүшын хахад жэлэй дүнгөөр ... гэй бригадын слесар... гагшад ажалайнгаа ... 36 процентээр дэ... байна, харин Рязани... 13,7 процентээр дэ... Бригадын амжалт... заводой радио тэрэ... дээсэһэн байна.

Октябриин револ... рэмжэтэ тус заводой... организаци хүдэлм... гөө абаһан уялгануу... гэлтые ходо хинаж... олондо соносхожо ба... тэ анхаралаа табид... дээрэһээ предприяти... лективэй гэшүүдэй ... ямараар ажаллажа ба... эли тодо болодог. А... жалта хадаа имагтал ... риин эмхидхэлһээ аш... абадаг. Тэрэнэйл аша... завод түсэбөө уридша... гэжэ ябана бшуу.

Ю. БОНДАР...

НАРАНАЙ ОРОХЫН УРДА ТЭЭ...

Сентябрь һарын гарахатай адли үдэшэ, үглөөниинь һэрюубтэр боложо, наранай хурса элшэ бага зэргэ буурахадал гэбэ.

ФОТОРЕПОРТАЖ

Эгээл энэ үедэ, үдэшын наранай һуужа байхада, Ивалга тосхонһоо сэхэ зүүлжээ зурыһан дардам харгын урда тээхи кукурузын поли дээрэ силосэй ургамалнуудые хуряаха комбайн шэрэһэн «Беларусь» түхэлэй хоёр тракторай нэгэ жэгдэхэнээр ерэжэ ябахань элихэнээр харагдана. Кукурузын эшэ набша сабшажа байһан комбайнуудай хажууда ашаанай нэгэ-нэгэ автомашина зэргэшэнхэй, тракторай ябаса соо аалиханаар урагшаа дабшана.

Дундаа нилээд ехэ зайтайгаар һубариһан хоёр тракторта дүтэлхэ бүри комбайнай ута соргоор автомашинын кузов руу хэршэгдэһэн эшэ набшын таһалгаряагүй адхархань, мүн тэрэниие тараажа, нягтаруулан гэшхэжэ байһан залуу хүбүүн харагдаба.

Хоёрдохи тракторай шэрэһэн комбайнай хажууда зэргэлээд ябаһан автомашиные жолоодогшо Павел Давыдов хирэ-хирэ болоод лэ кабинынгаа үүдэ нээжэ, кузов руугаа харана. Тиигээд түмэр асаараа хэршэгдэһэн эшэ набша тараажа, нягтаруулжа байһан хүбүүндэ хандан:

— Дүүрэхэдэнь кабинаяа тоншоорой. Кузовһаа үлүү болотор бү обоолo. Яляхи харгыда адхарха,—гэбэ.

Эгээл энэ үедэнь урдахи автомашинань кузоваа дүүргэжэ,—тэрэ дорoo зрьеһээр һаалиин гүүртэ тээшэ сэхэ табилуулба. Уданшьегүй ашаагаа буулгаһан тэргэтэй трактор хүрэжэ ерэһээр, комбайнай ута сорго доро томо тэргэеэ залан зэргэшэбэ. Тиихэдэнь комбайнер Бизья Бадмацыренов хүлеэжэ ядангяар:

—Зай, нүхэмнай дүүрэхэ дүтэлөө гү? Тэндэнь юун һонин болоноб, — гэжэ трактористһаа асуухадань тэрэнь:

— Юу дүүрэхэ юм. Ехэ гээшэнь, һаял хахадлажа байна. Энэ полиин кукуруза бүхыдөө ороходоо үшөөл дүүрэхэгүй ха, — гэжэ тракторай хүнхинөөн соо һүүхирэн харюусаба.

Ивалгын ОПХ-тай нэгэдэхи отделениин эдэ механизаторнууд силос даража эхилһээр хахад һара болоо. Тиин энэ хугасаада 1300 тонно шэмэтэ тэжээл даража абаа.

— Мүнөө жэлдэ силосэй ургамалнууд урда жэлэйхиһээ муугаар ургаа. Хабартаа хура бороогой хаһа сагтаа ороогүйдэ ехээр гандажа, хүсэд ургажа үрдибэгүйл ха. Энэ полиин ку... руза бүришье һаа муу, ... тар. Гектарай оро... 50—60 центнер ногоо... набша хуряагдана. Зар... болдогтой газарта а... ябуулаагүйдэмнай ... үзүүрыень сабшаад га... на. Тиимэһээнь бнда... бол доогуур сабшан, х... хые оролдонобди, — ... механизатор Влас Про... вич Парфёнов хэлэнэ.

Ургасын хэды багаа... раашье һаань, энэ от... ниин кукурузашад ургал... гээлтэгүйгөөр, һайн ... тайгаар хуряажа абана. ... гэхэдэ, иигэжэ «хомхо... сабшажа абаагүй ... үбэлдөө үнеэдынь ш... тэжээлээр хомордожо, са... эдеэншье багаар аб... бшуу.

Энээниие һайса м... болоһон механизатор... силосэйнгээ ургамалну... түрүүшын хюруутай у... һаа урид, богони бо... то хуряажа абахаар ... жонхой, үдэр бүр... даабариие үлүүлэн ду... дэг байна.

— Үдэртэ нэгэ комб... гектарай кукуруза саб... нормотой юм. Теэд энэ... барья жэншэдгүй бэелү... социалис мүрысөөнэй ... май ёһоор нэмэлтэ ту... үе үе болоод лэ аба... Автомашинануудай жол... шод баһал зорилгоё... дүүргэнэ.

Энэншье зүб. Мүнөө ... силос дарахын хажу... тарья хуряаха, һолоомо ... луулжа һүрилхэ ба ... жэлгэдөө бэлдэхэ хүд... захаһаа эхилхэнь бшуу.

Үдэшын наранай у... жа, хадын саана хорго... донь газаа бүрүүл бо... захалба. Ивалгын ОПХ... дурсагдагша отделени... ханизаторнууд харан... лохолоор хүдэлмэреэ д... гээ һэн.

Вл. ЖИГЖИТО...
манай кор...
Улаан-Үдын аймаг.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: ... байнер Влас Парфёнов. ... куруза хуряаха агрег... ябана.

П. ГОМБОЖАПОВА...
фото...

СОЮЗНА РЕСПУБЛИКАНУУДҺАА МЭДЭЭСЭНЭ

РСФСР:

ЭРДЭМЭЙ ШЭНЭ ТҮБ

Барнаулда эрдэмэй ехэ шэнэ түб — Сибирьтэ саад ургуулха академик М. А. Лисавенкын нэрэмжэтэ эрдэм шэнжэлгын институт нээгдэбэ. Колхозно, совхозно үйлэдбэриин энэ шэнэ һалбариин шухала зорилгонуудые Сибиринн эрдэмтэд хамтадаа шиидхэдэг болохонь.

Научно-техническэ мэдээсэлэй, сорт шэнжэлхэ селекциин, агротехникын, оньһожоруулгын, саадта гоё модо тариха, ургаса хамгаалха, экономикын таһагууд тус институтда бии юм.

(ТАСС-ай корр.).

Барнаул.

УКРАИНА:

ХОЁРДОХИ ТАРИЛГА

Украинын долоон областиин колхоз, совхозууд хоёрдохёо тарилга хэжэ эхилбэ. Эртын ургамалай хуряагдаһанай һүүлээр кукуруза, викэ, өбёосые горохтой, люпинтэй холижо тарина. Черниговскэ, Херсонско, Киевскэ областьнуудта, жэшээнь 100-һаа 120 мянган гектар хүрэтэр талмайда иимэ тарилга хэгдэнэ.

«Үбһэ тэжээл саг соонь бэлэдхэхэ ба 1973—1974 онуудай малай үбэлжэлгэдэ колхоз, совхозуудай бэлдэхэ хэмжээ ябуулганууд тухай» гэһэн КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй тогтоолдо тараашад бодото хэрэгээрээ иигэжэ харюусана. Хоёрдохёо тарилга хэхэ гээшэ тэжээл үйлэдбэрилгын шухала нөөсэ болоно.

Зундаа таригдаһан кукуруза малаа ногоон тэжээлээр удаан саг соо хангаха, малай тэжээлэй нөөсэ һайжаруулха арга олгоно. Жэшээнь, Одессын областиин Кодымска районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз 115 гектарай нэжээд бүриһөөнь 200 центнер ногоо суглуулһан байна.

Украинын ажахынуудаар хадагдаһан, сабшагдаһан 120 мянган гектар газарта гэхэ гү, али даабаряар хараалагдаһан зуун гектар бүхэнэй 81-дэ тарилга хэгдээд байна.

(ТАСС-ай корр.)

Киев.

БЕЛОРУССИ:

ҺОЛОНГЫН ҮНГЭТЭЙ БУДҮҮД

Чехословакиһаа асарагдаһан хоёр станогоор Минскын камвольно комбинадта бүд нэхэгдэжэ эхилбэ. Үшөө 20 иимэ агрегат хабсарагдажа дүүрэхэ болоо. Иимэ станогоор найман ондоо үнгэтэй, элдэб зурагтай будүүдые нэхэжэ болохо. Костюм оёхо олон янзын, һайн шанартай будүүдые нэхэжэ гаргаха арга олдобо.

Комбинадай бусад үйлэдбэринүүд шэнэ техникээр хангагдана. Германиин Демократическа Республикаһаа асарагдаһан «Текстима» фирмын машинануудаар ноохон ээрэгдэнэ. ГДР-тэ бүтээгдэһэн машинаар будүүд уршыхагүй болгогдоно.

Шэнэ түхеэрэлгэ хэрэглэһэнэй ашаар энэ комбинат нэгэдэхи сортын продукци бүтээн гаргалгаяа 87,4 процентдэ хүргэбэ. Табан артикулай бүд Гүрэнэй шанарай тэмдэгтэ хүртэнхэй.

(ТАСС-ай корр.).

Минск.

КАЗАХСТАН:

ТАМАРДАГ ФЕРМЭНҮҮД

Тамардаг түрүүшын фермэнүүд Бухтарминска сөөрэмөөр, Иртыш мүрэнөөр аян замда гараба. Энэнь авто-уһалууритай, кормушкануудтай баржанууд гээшэл. Баржа бүхэндэнь Семипалатинскын мяханай комбинадта тушаагдаха хоёр мянган хонин багтахаар.

Энэ аргань эгсэ хадын зүргэ харгынуудаар хони тууһанһаа үлүү һайн.

Дээдэ-Иртышэй уһан замшад баржа-фермэнүүдые олоор түхеэрбэ.

(ТАСС-ай корр).

Алма-Ата.

Соведүүдэй хүдэлмэри

ШУХАЛА АСУУДАЛ ЗҮБШЭГДЭБЭ

...үүлэй жэлнүүдтэ Захаами... аймагай түб һууринда, ...ое болон совхозуудта ...гэгээрэлэй олон эмхи ...нууд баригдажа байн... Жэшээлэн хэлэбэл, 2—3 ...н туршада Енгорбой, Хур... болон бусад нютагуудта ...клубууд баригдажа, ...лтада оруулагдаа. Дү... ...тур, Санага тосхонуудта ...ой байшангууд бодхоогдо... ...тэнхай. Библиотекэнүүд... ...олошороо. ...ээгэй клуб болон библиотекэнүүдэй олошорходо, тэдэнэй ажал хүдэлмэри һайжарна. Санага, Үлэгшэн нютагуудай уран һайханай бүлгэмүүдэй коллективүүд һайнаар хүдэлжэ, арад зондо концерт наада харуулжа байдаг. Закаменск хотын арадай театрай коллектив республика дотороо мэдээжэ болонхой. Библиотекэнүүдэй номой жаса улам ехэ болоно. Соёл-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд малшад болон таряашадай үдэр бүриин эрилтэ хангаха талаар горитой ажал ябуулна.

Һаяхан Закаменск хотодо аймагай Соведэй шэнэ зарлалай хоёрдохи сесси боложо, «Соёл-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэри улам һайжаруулха тухай» асуудал зүбшэн хэлсэгдэһэн байна. Аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшын орлогшо депутат Б. Д. Очиров энэ асуудалаар сесси дээрэ элидхэл хэжэ, аймаг дотор соёл-гэгээрэл саашадань хүгжөөхэ, ажалыень улам һайжаруулха хэмжээнүүд тухай тодорхойгоор хөөрэбэ.

Сессиин үзэмжэдэ табигдаһан энэ асуудал зүбшэн хэлсэлгэдэ аймсоведэй депутадууд, сомсельсоведүүдэй түрүүлэгшэнэр, соёл-гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэд эдэбхитэйгээр хабаадалсаа. Зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалаараа тодорхой хэмжээнүүдые хараалһан тогтоол сесси баталан абаба.

Манай корр.

Улаан-Үдын Кировэй нэрэмжэтэ металл хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргадаг завод энэ оной хоёрдохи кварталай дүнгүүдээр нютагай промышленностиин министерство соо түрүүлжэ гараһан байна.

Шаажан амһарта бүтээдэг цехэй коллектив завод соогоо суурхадаг. Энэ цех мүнөө цехүүдэй дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ түрүү һууринда гаранхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: амһартын цех соо.

СОЁЛШОД—ХҮДӨӨГЭЙ АЖАЛШАДТА

...ОНГЁО ДУУНУУД ...АНХИНАГ ЛЭ!

...ҮНЭЙ ажабайдалда, ...ажал хэрэгтэ нүлөөлдэг ...нүүд олон гээд хэлсэ... ...ри. Жэшээлхэдэ, ирагуу ...хүгжэмдэ дуратай хүн ...эшье урматай, баяр... ...бадаг. Эгээл эндэ нэгэ ...ильмдэ дуулагдадаг ...абаһаар лэ һанагдаад-

...утай ханилан дабшадаг хүн ...ээдэшье, хаанашье газардахагүй.

...СР-эй профсоюзуудай ...ъезд дээрэ КПСС-эй ...ай Генеральна секретарь ...И. Брежнев үгэ хэлэхэ... ...овет хүнүүдэй сүлөөтэй ...хайшан гэжэ үнгэргэхэ, ...ээ аша үрэтэйгөөр хэ... ...эхэ тухай онсолон тэм... ...э һэн. Тиимэһээ совет ...үхэнэй сүлөөтэй сагые ...рэтэйгөөр, хүхюунээр, ...ар үнгэргэхэ тухай ...л мүнөөдэрэй шухала ...алнуудай нэгэн болоно. ...эндэ Буряадай дууша... ...бүлгэмэй ажал хүдэл... ...тухай тобшохоноор ...хэ хүсэлэнтэйб.

...нөө үедэ манай респуб... ...дотор арадай 700 га... ...оор болон арадай ан... ...ь тоологдоно. Эдэ хоор, ...бльнуудта олон мян... ...ҮН хабаададаг юм. Бу... ...й дуушадай бүлгэмдэ ...анган гэшүүд тоологдо...

...оо 1970 ондо, В. И. ...эй түрэһөөр 100 жэлэй ...аярта зорюулагдаһан ...һайханай харалгада ...ад коллектив хабаадаа ... Тиихэдэ ямар кол... ...вүүд онсо шалгараа ...Шэмээшэгүүдэй, Шара... ...хасагуудай хоорнууд, ...ех - һургуулинуудай, ...энгэ» гэжэ ансамбль... ...шалгараа бэлэй.

...ряадай дуушадай бүл... ...хид, аймагуудай от... ...нүүд, эхин эмхинүүд ...рониие хүгжэм дуунай ...р хүмүүжүүлхэ хэрэг... ...со анхарал хандуулжа, ...эй уран һайханай кол... ...вүүдтэ ехэ туһаламжа ...нэ, ажал хүдэлмэ... ...ь шадамараар хүтэл... ...нэ. Жэшээлхэдэ, За... ...лиин шэмээшэгүүдэй, ...гын хоорнуудые, «Сэ... ...» ансамблиие эмхидхэн ...улгада Буряадай дуу... ...й бүлгэмэй правлени ...ье талаар ехэхэн туһа... ...а үзүүлһэн юм.

...спубликадамнай ямар ...эрнүүд үнгэргэгдэнэб, ...арбаан, уран һайханай ...ата, олимпиада, концерт ...оо гү — эдэ бүгэдэндэ ...й хоор, ансамбльнууд ...итэйгээр хабаадалсана, ...эй хүн зондо концерт ...олоор харуулна. Жэ... ...эдэ, Улаан-Үдын локо... ...-вагон заһабарилгын за... ...й соёлой ордонгой, ...ионно заводой дэргэ... ...Забайкалиин шэмээшэ... ...эй хоорнууд хүдөө ню... ...аража, концерт харуул... ...айн һайхан заншалтай. ...973 оной түрүүшын ха... ...а. 1972 ондошье Бу... ...ай дуушадай бүлгэмэй ...һала ехэ ажал хүдэл... ...хээ. СССР-эй байгуу... ...һаар, Буряадай АССР-... ...50 жэлэй ойнуудта зо... ...агдажа, «Арад зоной ...бэлиг» гэһэн телеви... ...но фестиваль, уран һай... ...й харалганууд, дуу, ха... ...й һайндэрнүүд үнгэргэг... ...э, соёл культурын та... ...р буряад арадай түйлаһан ...алтануудые эли тодоор ...улаа һэн. Эдэ бүхы ...жэ ябуулгануудые эм... ...эл гэдэ Буряадай дуу... ...й бүлгэм яһала ехэ ...ьяатай гээшэ ааб даа.

Бүлгэмэймнай гэшүүд хүдөө нютагуудай уран һайханай коллективүүдтэ ошожо, ехэ туһаламжа үзүүлһэн, концертнүүдэйнь программа, репертуар табилсаһан байха юм. Жэшээлхэдэ, Забайкалиин шэмээшэгүүдэй хоорые хүтэлбэрилэгшэ Н. Дорофеевэй ажал хүдэлмэри һайшаамаар. Тэрэнэй хүтэлбэриддэг Ехэ-Куналейн хоор Эрхүү хотодо болоһон бүхэроссин зональна харалга дээрэ шалгаржа, лауреадай үндэр нэрэ зэргэдэ хүртөө һэн.

Тиихэдэ Буряадай АССР-эй габьяата артист, дуушадай бүлгэмэй балетмейстер Ф. Иванов хүдөөгэй уран һайханай коллективүүдэй хатаршадые суглуулжа, композитор Д. Аюшеевэй бэшэһэн «Дуута зэбэнүүд» гэжэ урдын буряад хатарые ехэ һайнаар, уран гоёор табижа шадаа.

Мүн Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо зорюулагдажа үнгэргэгдэһэн дуун ба хатарай һайндэрнүүд ехэ һайнаар үнгэрөө. Эдэ һайндэрнүүдтэ хүдөө нютагайшье, хото городойшье түлөөлэгшэд олоороо хабаадаа.

Концерт табиха, лекци уншаха талаар Буряадай дуушадай бүлгэм яһала ажал ябуулна. Ямар нэгэн композиторай зохёохы ажал тухай лекци уншагдана, һүүлдэнь, тэрэнэй зохёолнуудаар концерт табигдана. Тиихэдэ Забайкалиин шэмээшэгүүдэй хооройхид Улаан-Үдэ хотын арадай университедтэ лекци уншалганда хабаадалсана.

Тиихэдэ композиторнууд Ч. Павлов, Б. Цырендашиев, А. Андреев, С. Манжигеев гэгшэдэй зохёохы ажалай үдэшэнүүд үнгэргэгдөө бэлэй. Эдэ үдэшэнүүдтэ оперо, баледэй театрай, филармониин дуушад хабаадалсаа һэн. Эдэ үдэшэнүүд хадаа залуу буряад композиторнуудай зохёолнуудые олоной дунда үргэнөөр нэбтэрүүлгэдэ ехэ туһа үзүүлээ.

Буряад, ород (шэмээшэг) арадуудай аман зохёол олоной дунда нэбтэрүүлхэ, тэрэниие шэнжэлхэ талаар дуушадаймнай бүлгэм 1972-73 онуудай туршада зарим тэды ажал хүдэлмэри хэһэн байна. Жэшээлхэдэ, Забайкалиин шэмээшэгүүдэй хоор өөрынгөө репертуарта арадай 50 гаран дуу орууланхай. Мүнөө үедэ энэ хоорто 48 хүн хабаадана.

Энэ хоор концертын шэнэ программа табяад, республикын зургаан аймагта ошожо, 25 концерт харуулаад байна. Һаяхан энэ коллектив «Сибириин арадуудай аман зохёол» гэһэн темээр үнгэргэгдэһэн научно-практическа конференцидэ хабаадалсаба.

Арадай аман зохёолые хүн зоной дунда һайнаар нэбтэрүүлһэнэйнгээ түлөө энэ хоорой коллектив КПСС-эй обкомой, республикын Верховно Соведэй Президиумэй, профсоюзуудай областной Соведэй ойн баярай грамотада хүртэжэ, хүтэлбэрилэгшэ Н. И. Дорофеевтэ Буряадай АССР-эй соёл культурын габьяата хүдэлмэрилэгшын нэрэ зэргэ олгогдобо.

Мүн Санагын хоор тухай хэдэн үгэ хэлэлтэй ха. Энэ хоорой һураг суу замхашанхай байгаа һэн. Харин байгша оной май һара соо энэ хоорой ажал хүдэлмэри һэргээгдэжэ, репертуарынь шэнэлэгдээ бэлэй. Һаяхан Санагын хооройхид Монголой Арадай Республикада табан үдэрэй туршада аяншалжа, тэндэ 18 концерт амжалтатайгаар табяа.

Хэжэнгын «Ургы» гэһэн арадай хоор тухай дуулаагүй хүниие республика дотор олохонь бэрхэтэйл хаш. Нэгэ хирэ энэ хоор тухай дуулдахаашье болёод байгаа һэн. Мүнөө энэ хоорой ажал хүдэлмэри һэргээгдээд, яһала амжалтатайгаар ябажа байна. «Ургы» хооройхид һаяхан Монголой Арадай Республикаар амжалтатай ябажа ерэбэ.

Хэды тиибэшье Буряадай дуушадай бүлгэмэй ажал хүдэлмэридэ дутуу дунданууд олон гэжэ сэхэ хэлэмээр. Зарим аймагуудта дуунай искусство гээшэ ехэ бирагүйхэнөөр хүгжэнэ. Жэшээлхэдэ, Хориин, Зэдын, Баргажанай, Кабанскын, Түнхэнэй аймагуудта дуушадай коллективүүд эмхидхэгдэнэгүй. Мүн олохон клуб, соёлой ордонгуудай дэргэдэ хоорнууд бии болгогдоогүй байһаар. Жэшээлхэдэ, Улаан-Үдэ хотын шэлэй, хирпиисын заводуудай дэргэдэ, Серовэй нэрэмжэтэ соёлой ордондо уран һайханай коллективүүд гэжэ үгы. Тиихэдэ республикымнай дээдэ дүрбэн һургуулинуудай дундаһаа гансал багшанарай институтда хоор бии юм.

Эдэ дутуу дунданууд юун дээрэһээ гаранаб? Нэн түрүүн, мэргэжэлтэд дуталдана. Республикымнай һуралсалай газарнууд — хүгжэмэй, хүгжэмэй-педагогическа училищинууд, Зүүн-Сибириин соёлой институт жэл бүхэндэ олон мэргэжэлтэдые һурган гаргана. Тиибэшье тэдэнэй олонхидынь өөһэдынгөө мэргэжэлээр хүдэлнэгүй, ехэнхидэ хүүгэдэй хүгжэмэй һургуулинуудта багшалжа эхилнэ.

Республикымнай арадай хоорнуудай олонхинойнь мэргэжэл шадабари үшөөл бирагүй гэжэ онсолон тэмдэглэе. Энэ юун дээрэһээ болоноб? Түбхын түрүүндэ тэдэнэрэй уран һайханай хүтэлбэрилэгшэдэй мэргэжэл шадабариһаа дулдыдана ха юм. Олон хоолойгоор дууладаг хоор манайда үсөөн.

Буряадай дуушадай бүлгэмэй дэргэдэ 6—9 һарын курса бии юм. Хоорто, оркестртэ хабаадагшад эндэ шадабарияа дээшэлүүлдэг. Теэд аймгүйсэдкомуудай культурын таһагууд энэ курсада шадабаригүй, бэлиггүй хүнүүдые эльгээнэ.

Репертуар тухай асуудал. Энэмнай ехэл «үбшэнтэй» газарнай. Хоорнуудай хүтэлбэрилэгшэд концертын программа, репертуар тухай һанаагаа ехэ зобоногүй. Тиигээд хоорнуудай концертнүүд һонигүй болошоно. Тиихэдэ буряад композиторнууднай хоорнуудай гүйсэдхэхэ зохёолнуудые тон үсөөнөөр бэшэнэ.

Буряадай номой хэблэл хоорой гүйсэдхэхэ зохёолнуудые тон багаар гаргана. Арадай аман зохёол, шэнэ дуунуудые хүн зон, уран һайханай коллективүүд гансал радиогоор шагнаха бэшэ ха юм. Тиимэһээ тусхай номуудые энэ талаар хэблэн гаргаха шухала.

Дутуу дундануудаа дары усадхажа, Буряадай дуушадай бүлгэмэйхид хүгжэм, дуу хүн зоной дунда нэбтэрүүлхэ талаар үшөө оролдохо бээз гээд найдагдана. Тиигээд Улаан-Үдэ хотодо буряад арадай хоор эмхидхэхэ тухай асуудал табижа байнабди. Энэ асуудал һаяар шиидхэгдэхэ ёһотой.

Үргэн Буряад оронооорнай хонгёо дуунууд ханхинаг лэ!

Н. ДОНСОРОНОВА,
Буряадай дуушадай бүлгэмэй харюусалгата секретарь.

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО
ХИЛЫН ГААНАҺАА

УЛААН-БААТАР

Таряашадта туһалхын тула

ТАСС

Хүдөө нютагуудай ажалшадай намарай полевой хүдэлмэридэнь туһалхын тула Монголой Арадай Республикын городуудһаа 7 мянган студентнэр, 4 мянган жолоошод гараба. Мүнөө жэл хүдөө нютагуудай ажахынуудта таряа хуряаха 400 гаран комбайн ба жаткануудые нэмэжэ үгтөө. Шэнэ ургасын таряан республикын амбаарнуудта орожо эхилэнхэй.

ХАНОЙ

ДРВ-гэй һургуулинуудта хэшээл эхилээ

ТАСС

ДРВ-гэй һургуулинуудта һуралсалай шэнэ жэл сентябриин 5-да эхилээ. Энэ үдэр ДРВ-гэй һурагшад хэдэн зуугаад мянган линхоо сэсэгүүдэй баглаануудые багшанартаа барюулба.

Республикын территори дээрэ хүсэтэ шуурганай Таифунай болоһонһоо шалтагаалан, һуралсалай эхилэлгэ хэдэн хоногоор хойшолуулагдаһан байгаа. Тиин, һуралсалай шэнэ жэлэй эхилһые соносхоһон дохёонууд оронойн һургуулинуудта мүнөөдэр лэ зэдэлээ.

Энээндэ зорюулагдаһан ёһолол хаа хаанагүй болобо. Удаан забһарлаһанай һүүлээр анха түрүүшынхеэ, һэргээгдэһэн ба заһабарилагдаһан байшангууд дотор һуралсалай шэнэ жэл эхилжэ, республикын 5 миллион шабинар ба багшанарта ехэ баяр асаржа, илангаяа хүхюунээр тэмдэглэгдэв.

ХАНОЙ

Выставкэ нээгдэбэ

ТАСС

Сүлөөлэгдэһэн районуудта ажаһуудаг, Урда Вьетнамай уран зураашадай зохёолнуудай выставкэ ДРВ-гэй ниислэлдэ нээгдээ.

Стендүүдтэнь 320 гаран зохёол бүтээл табигдаба. Картинануудые бүтээгшэд — Урда Вьетнамай сүлөөлэлгын армиин сэрэгшэд, тусхай мэргэжэлтэй уран зураашад, зураха дуратайшуул сүлөөлэгдэһэн районуудай хүн зоной амгалан ажал хэрэгүүд тухай, оронойнтоо сүлөөтэ, бэеэ даалһан байдалай түлөө тэмсэгшэдэй баатар габьяа тухай хөөрэнэ, сэрэгшэдэй, ажалша хүнүүдэй портредүүдые зурана.

Энэнь Ханойн, ДРВ-гэй бусад городуудай улад зоной дунда ехэ һонирхол үүсхэнэ.

НЬЮ-ЙОРК

Багшанарай буһалгаан

ТАСС

Салин хүлһыень нэмээхэ эрилтэтэй багшанарай забастовко США-да бүри ехэ дэлисэтэй боложо байнхай. Мичаган, Огайо, Пенсильвани штадуудай хэдэн районуудай буһалгаалан бодоһон багшанарые Род Айленда, Иллинойс, Нью-Джерси гэхэ мэтэ штадуудай багшанар дэмжэбэ. Һурагшадые зөөдэг автобусуудай жолоошод забастовко соносхоо гэһэн мэдээсэл Сан-Франциско һаа абтаа. Эдэнэр мүн лэ салин хүлһыень нэмээхэ эрилтэ табина.

ГАДААДЫН ХЭБЛЭЛЭЙ МЭДЭЭСЭЛНҮҮД ҺЭЭ

Ямаршье бүлэглэлдэ хабаадаагүй оронуудай гүрэнэй ба правительствануудай толгойлогшонорой Алжирта нээгдэһэн IV конференци тушаа мэдээсэлнүүд гадаадын олон газетэдэ тунхаглагдаа. Түрүү хараа бодолто хүгжэлтын замаар дабшагша, ямаршье бүлэглэлдэ хабаадаагүй оронуудые социалис гүрэнүүд ходо дэмжэдэг. Тэдэ оронуудтай харилсаа холбоогоо хүгжөөхэ хэрэгтэ эдэ гүрэнүүдэй үнэн сэхээр хандадаг байһыень бодото байдал гэршэлнэ. Хани барисаан, харилсаа холбоон тухай асуудалаар Индитэй, Египедтэй, Ирагтай СССР-эй баталһан договорнууд эндэ хэлэгдэһэнэй эли тодо гэршэ болоно, — гэжэ Болгариин «Народна армия» тэмдэглэнэ.

***

«Берлинер Цайтунг», «Дер Морген» (ГДР) газетэнүүд Европын аюулгүйе сахиха асуудалнуудта зорюулжа түрүү бэшэгүүдые тунхаглаба. Шахардуу байдал һуларуулха хараа бодол саашадаашье сэхэ шууд бэелүүлэгдэхэ ёһотой гэжэ тэдээн доторнь тусхайлан тэмдэглэгдэнэ.

***

П. Якир, В. Красин гэгшэдэй нээмэлээр сүүдлэгдэһэнтэй дашарамдуулан, Москвада пресс-конференциин болоһон тухай гадаадын хэблэл мэдээсэнэ. Хорото зорилготой худал хуурмаг ном нол тараалгада, Советскэ Союз тухай хардалга гүрдэлгэ хэхэ ябадалда хабаадаһанай түлөө эдэнэр сүүдлэгдэһэн байна. Иимэ номнол ба гүрдэлгэнүүд Совет орондо харша гадаадын эмхинүүдтэй хамта хэгдэдэг байгаа. Совет орондо харша ябуулгануудые эмхидхэдэг центрнүүдэй түлөөлэгшэдтэй холбоо барисаатай байһан тухайдаа тэдэ сүүдлүүлэгшэдэй мэдүүлгэнүүд «Юманите» ба бусад олон газетэнүүдтэ тобшоор тунхаглагдаба.

***

Франциин «Фигаро» сентябриин 10-да Копенгагенда «Юрэнхы дэлгүүрэй» гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй зүблөөнэй болохоёо байһан тушаа статья тунхаглаа. «Юрэнхы дэлгүүртэ» хабаатай оронуудай дунда орёо олон асуудал гаранхай. Тэдэниие шиидхэхэ һэдэлгэнүүд ехэ бэрхэшээлнүүдтэй ушарна гэжэ тус газетэ тэмдэглэнэ.

***

Гадаадын хэблэл Чилидэхи оршон байдал, Камбоджодохи байлдаанууд, тред-юнионуудай конгресс тухай, мүн бусад асуудалнуудаар олон мэдээсэл тунхаглаба.

(ТАСС).

ПРАГА

МОЖ-ой мэдүүлгэ

ТАСС

Журналистнуудай уласхоорондын эмхиин Генеральна секретариадай эндэ тунхаглаһан мэдүүлгэ дотор иигэжэ хэлэгдэнэ: Парижай хэлсээнэй баталагдаһаар долоон һарын үнгэрбэшье, политическэ гэмтэд гэгдэжэ хаагдаһан зуу мянга гаран хүниие Сайгоной захиргаан түрмэ шоронгуудта барижа байһаар. Урда Вьетнамай олон тоото демократическа журналистнууд тэдэнэй дунда бии», — гэжэ мэдүүлгэ дотор тэмдэглэгдэнэ. Политическэ хэрэгээр Урда Вьетнамда хаагдаһан бүхы хүнүүдые энэ дары сүлөөлхэ, Вьетнам тушаа Парижай хэлсээнүүдые шууд баримталан сахиха эрилтэ МОЖ табина.

ОТТАВА

Забастовко боложо үргэлжэлһөөр

ТАСС

Буһалгаа болюулха эрилтэ табиһан, тиигээгүй һаань — гэм зэмэтэй хүнүүдтэ мүнгэн ехэ яла түлүүлхэ ба хоёр жэл хүрэтэр болзоороор түрмэдэ хааха гэжэ занаһан «онсо хуулиин» парламентаар баталагдабашье һаань, Канадын Британска Колумби гэдэг провинциин 7 мянга гаран түмэр замшад забастовкоёо үргэлжэлүүлхээр шиидэнхэй. [illegible] Онтарио провин[illegible] түмэр замай олон хүдэлмэришэд дэмжэбэ. Забастовко хэжэ байһан хүдэлмэришэд «хуулида эсэргүүсэхэеэ» болигты гэһэн эрилтэ Канадын ажалай министр Дж. Манро табиба.

НЬЮ-ЙОРК

Сионис удамаршадай хорото балмад һанаашалга

ТАСС

Израилиин засаг баригша сионис этэгээдүүд эзэмдэгдэһэн араб нютагуудые үбэршэлэн абшаглаха зорилготой ябуулгаяа улам үргэдхэжэ байна. Тель-Авивһаа абтаһан мэдээсэлнүүдэй ёһоор, засаг баригша хүдэлмэришэнэй парти гэдэгэй секретариат (энээндэ Г. Меир, М. Даян ороно) парламентые һунгаха һунгалтын болохоёо байһантай дашарамдуулан, эзэмдэгдэһэн нютагуудта шэнэ сэлеэн тосхонуудые барижа үргэлжэлхөөр хараалһан проект баталан абаба. Тиимэ сэлеэнүүд Рафадай районд, Газай секторһээ урдуур, Иордан мүрэн шадархи губи талада, Иерусалимһаа урдуур ба зүүгээрхи нютагуудта бии болгогдохоор хараалагдана гэжэ проект дотор тэмдэглэгдэнэ.

ГААГА

Голландиин университедэй шиидхэбэри

ТАСС

Урда Вьетнамай Республикын Революционно сагай зуурын правительствын хиналта доро байдаг Урда Вьетнамай районуудай нэгэндэ больница бариха, тэрэниие элдэб хэрэгсэлнүүдээр хангаха хэрэгтэнь туһа хүргэхэ гэжэ Голландиин Неймегенскэ университет шиидхээ.

ХАРТУМ

Онсо байдал соносхогдоо

ТАСС

Сентябриин 20 хүрэтэр үргэлжэлхэ онсо байдал Суданай бүхы нютагуудта сентябриин 5-һаа соносхогдоо. Суданай нэгэдэхи вице-президент Мухаммед Багир Ахмедэй указ дотор тиигэжэ хэлэгдэнэ. Хартумай университедтэ студентнэрэй горитой буһалгаануудай һаяшаг болоһонһоо уламжалан, онсо байдал соносхохо гэжэ шиидхэгдээ юм ха.

ВАШИНГТОН

Р. НИКСОН ҮГЭ ХЭЛЭБЭ

ТАСС

Зунай амаралтын һүүлээр США-гай конгрессэй хүдэлмэреэ һэргээһэнтэй дашарамдуулан, Сагаан байшанда зарлагдаһан пресс-конференци дээрэ США-гай президент Р. Никсон үгэ хэлэбэ. Тиихэдээ элшэ хүсэнэй асуудалнуудта ехэ анхарал хандуулаа. Энэ талаар США-да ехэ бэрхэшээл тохёолдохоёо байна. Хэрбээ үрэ нүлөө ехэтэй хэмжээнүүдые абаагүй һаа, «ерэхэ үбэлдөө гү, али нэгэ бага хожомшог элшэ хүсэнэй талаар ехэ кризистэ орохоёо байнабди» гэжэ президент хэлэбэ. Элшэ хүсэндэ хабаатай асуудалнуудаар правительствын оруулһан дурадхалнуудай нэгыешье конгрессэй мүнөө хүрэтэр баталан абаагүй байһаниинь гэмшэлтэй гэжэ Р. Никсон мэдүүлээ.

Дүтын Зүүн зүгһөө нефть абалга ба араб оронуудай нефтиин үнэ сэнгэй нэмэлгэ тушаа корреспондентнүүдэй асуудалнуудта харюусаха зуураа, энэ асуудал США-гай правительствын һанаае ехээр зобооно гэжэ Р. Никсон хэлэбэ.

САНТЬЯГО

МАРКСИЗМДА ХАРША МАОИЗМЫН ГОЛ УДХА ТУХАЙ

ТАСС

Маоизмын политика ба үзэл суртал бүхы социалис оронуудта эсэргүү, дэлхэйн коммунис хүдэлөөндэ, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөндэ эсэргүү шэглүүлэгдэнхэй байһыень КПК-гай X съездын документнүүд дахинаа гэршэлнэ,— гэжэ Чилиин Коммунис партиин орган—«Сигло» газетэ бэшэнэ.

Дэлхэй дээрэхи түрүүшын социалис орон, В. И. Ленинэй эмхидхэн байгуулһан парти хамагые зонхилхо гэдэг шунал эрмэлзэлээ бэелүүлгэдэмнай һаад ушаруулха гээд Хитадай удамаршад ойлгоно. Советскэ Союзда, бусад социалис хани нэгэдэлтэ оронуудта эсэргүү шэглүүлэн, маоистнуудай мүнөө гаргажа байгаа хүсэлэлгэ, оролдолгонууд социализмын, империализмда эсэргүү тэмсэлэй ба сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй хэрэгүүдтэй ямаршье холбоогүй юм. КПК-гай хүтэлбэрилэгшэдэй ленинизмтэй холбоогоо эсэслэн таһалһыень тэдэнэй ябуулганууд эли тодоор гэршэлнэ.

Дэлхэй дээрэхи түрүүшын социалис гүрэндэ ямараар хандадаг байһаарнь революционернүүдэй ба партинуудай хараа бодол табяад гаран жэлэй турша соо тодорхойлогдожо байнхай гэжэ «Сигло» тэмдэглэнэ. Хитадай хүтэлбэрилэгшэд уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй гол ёһонуудһаа хадуураад, Маодо шүтэлгөөр марксизм-ленинизмые һолинхой.

Пекинэй удамаршадай политическэ ойлгомжо ба үзэл бодолойнь ленинизмдэ харша, арадта харша удхатай байһые сэхэ шууд элирүүлхэ гээшэ бүхы үнэнтэ революционернүүдэй зорилго болоно. Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй мэдүүлгэнүүдые Хитадай компартиин ба бүхы хитад арадай хүсэл, эрмэлзэлнүүдтэйнь холбоногүйбди. Советскэ Союзда, бусад социалис оронуудта эсэргүү тэмсэлээр бэшэ, харин аха дүү ёһоной нэгэдэл ба харилсаа холбоогоор Хитад ороной национальна дэбжэлтэ бодото дээрээ түйлагдажа, болохо. — гэжэ «Сигло» тэмдэглэнэ.

1973—1974 ОНУУДАЙ ХОККЕЙ

...Шайбатай хоккей наа... ...гаар СССР-эй түрүү ...үри эзэлхын түлөө мү... ...өөн байгша оной сентяб... ...ин 10-һаа эхилхэнь. Үн... ...гэгшэ жэлэйхидэл адли, ...жэлэй нааданда оро... ...онай эрхимэй эрхим ...дэһэн юһэн команда тү... ...үү һууриин түлөө хооронд... ...мүрысэхэ болоно. Моск... ...гай ЦСКА, «Спартак», ...Крылья Советов», «Дина... ...о», Горькиин «Торпедо», ...Воскресенскын «Химик», ...Ленинградай СКА, Челя... ...бинскын «Трактор», доошоо ...ороһон Свердловскын «Ав... ...томобилистын» орондо Ри... ...гын «Динамо» —эдэ коман... ...данууд чемпионой нэрэ зэргэ буляалдаха. Мүрысөөн дүрбэн дүхэригтэ үнгэргэгдэжэ, команда бүхэн 32 удаа наадаха байна.

«А» классай нэгэдэхи бүлэгтэ 13, гурбадахи бүлэгтэ Баруун ба Зүүн Сибириин зононуудай 28 команда наадаха болонхой.

Энэ жэлэй наадан хэр зэргэ үнгэргэгдэхөөр бэ гэһэн асуудалтайгаар ТАСС-ай корреспондент Дворцов СССР-эй спортын габьяата мастер Вячеслав Старшиновта хандаһан байна.

— Оронооймнай эрхим гэгдэһэн командануудай дунда үнгэргэгдэдэг наадан хүнгэнөөр, бэлэн мүрөөр болодоггүй, харин гоё һайхан, шанга тулалдаатай уулзалганууд болодог гээшэ. Мүнөө алтан шанда хүртэхын түлөө тэмсэдэг командануудолошороо. Урдандаа гансал ЦСКА, «Спартак» командануд хоорондоо түрүү һуури буляалдадаг һаа, мүнөө шадамар бэрхэ спортсменүүдтэй «Крылья Советов», «Динамо» командануд бии болонхой. Мүн Ленинградай СКА, Челябинскын «Трактор» командануд һүүлэй үедэ яһала һайнаар наадажа ябана. Воскресенскын «Химик» энэ жэлдэ ехэ хубилалтатай. Юуб гэхэдэ, гурбан аха дүү Сырцовтон сэрэгэй албанда абтаһан, вратарь Афонин Ригэ хото ошоһон байна. Мүнөө командадань спортын ветеранууд — вратарь Толмачев, хамгаалагша Никитин гэгшэд ерэнхэй. Эдэнэр «Советский спорт» газетын шанда хүртэхын түлөө үнгэргэгдэһэн нааданда Москвагай «Динамо», Чехословакиин чемпион «Тесла» командануудые шүүһэн байгаа. Зүгөөр эдэнэр һайн һорилгогүй дээрэһээ саашадаа бирагай наадаагүй һэн.

Совет ороной хоккейн нааданда дуратайшуул хорин наймадахяа СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилһэн нааданда һонирхолтой уулзалгануудые харахань лабтай. Хэнэйшье мэдэһээр, ороной түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилхэ мүрысөөнэй урда тээ «Советский спорт» газетын шанда, СССР-эй кубогто хүртэхын түлөө шанга тулалдаатай наадан болоо һааб даа.

Москвада, декабриин 16-21-нэй үдэрнүүдтэ «Известия» газетын заншалта шанда хүртэхын түлөө һонирхолтой наадан болохонь. Эндэ Хельсинкидэ апрель һарада дэлхэйн түрүү һуури эзэлхэ мүрысөөндэ хабаадаха зургаан—СССР-эй, Швециин, Чехословакиин, Финляндиин, Польшын, ГДР-эй суглуулагдамал командануд ерэхээр хүлеэгдэнэ. Мүн байгша оной һүүл багаар Ленинградта дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө «туршалгын» наадан үнгэргэгдэхөөр хараалагдана. Энэ нааданда хорёод хүрэжэ ябаһан залуу хоккеистнүүд наадаха юм. Залуушуулай дунда үнгэргэгдэхэ нааданда СССР-эй, Чехословакиин, Швециин, США, Финляндиин суглуулагдамал командануудай хоккеистнүүд хабаадахаар уригдаба.

Манай ороной клубуудай эрхим хоккеистнүүд заншалта ёһоор, декабрь-январь һарануудта Швеци, Канадын, Финляндиин, Швейцариин елүүрнүүд дээрэ нүхэр ёһоной уулзалга үнгэргэхөөр түсэбтэй.

Мүн дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөнэй эхилхын урда тээ СССР-эй суглуулагдамал комадна Финляндиин, Швециин, Чехословакиин национальна командануудтай уулзаха, США-гай хоккеистнүүдтэй наадаха болонобди.

— СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилһэн наадан ерэхэ жэлэй март һарада дүүрэхэ. Апрель, май һарануудта, дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэһэн нааданай һүүлээр лэ СССР-эй кубогта хүртэхын түлөө мүрысөөнүүд эхилхээр хүлеэгдэнэ,— гээд Вячеслав Старшинов түгэсэ хэлдөө хэлэбэ.

(ТАСС).

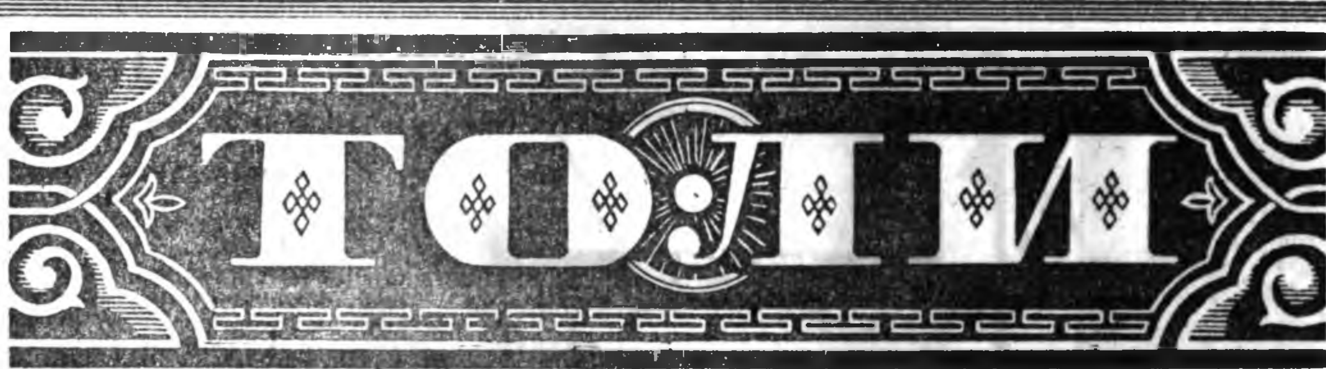

ХҮШЭР ХҮҮГЭД ГЭНЭ ГҮТ?

ПЕДАГОГИЧЕСКА литературада «хүшэр хүүгэд» гэһэн ойлгосо бии. Хүшэр хүндэ абари зантай, хүмүүжүүлгэдэ оросогүй хүүгэд тухай хэблэлдэшье бэшэгдэдэг, үйлсэдэшье хөөрэлдэдэг, элдэб суглаанууд дээрэшье тэдээн тухай асуудалнууд гарадаг.

Теэд анханайнгаа табисууraар муу үхибүүн түрэдэггүй юм гэжэ эрдэмтэд элирүүлһэн байдаг. Хүнэй абари зан гээшэ хүмүүжүүлгын нүлөө доро бүрилдэдэг, тойрожо байгаа оршон байдалһаа дулдыдадаг юм гэдэг.

Юһэ hара соо үргэлжэ ябаад, түрэлгын хэсүү зоболон дабажа, алтан дэлхэйдэ асарһан үриеэ хөөршөөн, һэмбэгэрхэн зөөлэн үһэтэй толгойень үнэсэн, үлгыдэн һуухадаа, ямаршье эхын сэдьхэлдэ һайхан найдал зула шэнгеэр бадаран байдаг шуу. Ямаршье мэргэжэл шэлээ һаа, үримни хожомоо һайн хүн болог гэжэ үнэн сэдьхэлһээ үреэн, үлгын дуу дуулажа һууһан эхын дурые нюдэндөө харая. Он жэлнүүд үнгэрхэ, тиигээд үримни хүнэй зэргэ хүн бололбол гэжэ нэгэ һайхан үдэр эхын зүрхэн баясан мэдэрхэ. Үнэхеэрөөшье, хүбүүн гү, али басаганшье байг, түрэһэн үринь дунда һургуули дүүргээд, наһанайнгаа зам шэлэжэ байхал. Дээдэ һургуулида ороно гү, али арадай ажахыда хүдэлнэ гү — залуу хүнэй урда харгы нээлгэтэй. Юрэдөөл, нэгэ һайхан үдэр түрэһэн үринь түрүүшынгээ салин асаржа, эхэдээ барюулха. Эхын сэдьхэлдэ ямар ехэ омогорхол халихаб!

Зүгөөр найдажа, бүлынгөө туһалагша болохонь, үтэлһэн бэеымнай үргэжэ жаргуулхань гэжэ хүлеэжэ байтарнь, хүбүүнтнай муу юумэнээр орёосолдобо, гэмтэ ябадал гаргаба гэһэн мэдээсэл абаа һаа, эхын толгойдо хүндэхэн сохилто буушана ааб даа. Имэрхүү мэдээсэлые нэгэшье эхэ абажа бү үзөг лэ гэжэ сэдьхэхэш.

Теэд ямар шалтагаанһаа залуу хүн муу юумэнтэй орёосолдохо ёһотойб? Хэн гэмтэйб?

Муу абаритай болоһон хүнэй харгые нарин нягтаар шэнжэлжэ үзөө һаа, элдэб шалтагаан олдохо. Би бүхы шалтагаан тухай бэшэхэ зорилго табинагүйб. Зүгөөр нэгэ талыень абажа, уншагшадай анхарал хандуулха гэһэм.

ЯМАРШЬЕ ҮХИБҮҮН (үншэн бэшэл һаа) нэн түрүүн бүлын нүлөөн доро хүмүүжэдэг гэжэ мэдээжэ ааб даа. Яслида, хүүгэдэй саадта ябаагүйл һаа, долоо наһан хүрэтэрөө түрэлхидэйнгөө анхарал доро үдэнэ. Долоо наһа гүйсэжэ һургуулида ороходонь, үхибүүнэй хуби заяанай түлөө харюусалгые һургуули даажа абана.

Зүгөөр түрэлхидэй харюусалга тэрэл зандаа үлэдэг даа, бишыхашье хорододоггүй. Энээниие зарим түрэлхид һайнаар ойлгодоггүй. Интернат-һургуулида үгтэһэн бэшэл һаа, һурагшад үдэр бүри 4—6 часай туршада хэшээлдээ байгаад лэ, саада тээнь үлэһэн сагаа гэртээ үнгэргэдэг ха юм!

Бүлэ, түрэлхид... Ямаршье гүрэн бүлэнүүдһээ бүридэдэг. Тиимэ һэн туладань бүлые гүрэнэй үндэһэн һууринь гэжэ марксис сурталшад хэлэһэн байдаг. Тиимэл хадаа хүүгэдэйнгөө түлөө түрэлхид гүрэнэй урда харюусалгатай.

Зүгөөр тэрэ нангин һайхан уялгаяа мартажархидаг түрэлхид эндэ-тэндэ ушардаг даа. Яруунын аймагай Нисэнгэ нютагта минии хүдэлдэг байхада, Власовтан гэжэ айл бии һэн. Тэдэнэй хоёр басагад хоюулан нэгэ платитай, нэгэниинь үглөөгүүр, нүгөөдэнь үдэһөө хойшо һурадаг байһан тула тэрэнээ ээлжээгээр үмдэдэг бэлэй. Түрэлхидынь? Олоһон мүнгэеэ архи болгожо уужархёод, үшөө багшанарые зэмэлхэ һанаатай, һэн гэргүйгөөр аашалалдаха.

Бабушкин хотодо эрхэтэн Войнова ажаһуудаг юм ха. Тэрэ эхэнэр табан үхибүүтэй аад, саг үргэлжэ архи намнажа ябадаг. Архяар хоног хоол хэжэ ябаһан хүн хүүгэд тухай бодохо гү? Һургуулиин наһа гүйсөөдүй хүүгэдынь саг соогоо эдеэлхэшьегүй, гэрэйнгээ оёорто хүхилдэжэ һууха гү, али газаагуур зайха баатай болодог байгаа. Засагай, ниитын зүгһөө һануулга хэхэдэньшье, үнөөхи эхэнэр өөрын хеэрээл аашалжа ябаа. Тиимэһээнь Бабушкинай ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй гүйсэдкомой тусхай комиссиин зууршалгаар Войнова эхэ гэһэн эрхээ хаһуулаа. Хүүгэдэйнь гурбые Кукалейн хүмүүжүүлгын байшанда эльгээхэ болоо. Нүгөө хоёрынь һаяар баһал хүүгэдэй байшанда үгтэхэ.

Хэрбээ засагай гү, али ниитын зүгһөө анхарал хандуулагдангүй байгаад лэ, Войновагай үхибүүд һургуулида оробо гэлэй. Гэртээ харууһагүй үхибүүд мүртэйгөөр һураха һэн гү? Багшатаяа харилсаа муутай болоод лэ, байн-байн хулигануудай нүлөөдэ орожо, муу харгыда гараа һаань, яаха һэнбибди?

Мүн лэ Бабушкин хотодо Г. Елшина гэжэ эхэнэр бии. Тэрэнэй ехэ басаган гэртээ хонохоёо болёод, зайгуултадаг болобо ха. Ниитын зүгһөө шефээр табигдаһан, оёдолой фабрикын хүдэлмэрилэгшэ О. Е. Якимова дохёо татажа эхилээ. Юуб гэхэдэ, эрхэтэн Елшина архидадаг, элдэб муу ябадал гаргадаг болошоо. Тэрээндэнь басаганиинь эсэргүүсэжэ, эхэдээ үһэрин, хээтүүр хонодог байгаа бшуу.

О. Е. Якимовагай дохёогоор нүхэдэй сүүд зарлагдажа, Г. Елшинагай ябадалые зүбшэн хэлсэжэ, һайсахан зэмэлээ, эшээгээ. Мүнөө үдэ тэрэ эхэнэр заһаранги...

УЛААН-ҮДЫН ГОРОДСКОЙ автотранспортна предприятида (ГАП-3) А. М. Хамаганов гэжэ жолоошон хүдэлдэг. Тэрэнэй һамган — Е. Ф. Хамаганова мүнөө үедэ хаанашье хүдэлнэгүй. Тэдэнэй ехэ хүбүүн Валерий гэгшэнь 1956 ондо түрэһэн, эдирхэн дундаа ябана. Теэд... тэрэмнай хуулиин харюусалгада хоёрдохёо хабаадуулагдаад байна. Юунэй түлөө? Хулигаан ябадал гаргаһанай түлөө. Түрүүн түрмэдэ һуулгагдаһан аад, амнистиин гарахада табигдаа. Зүгөөр сүлөөдэ гаража, сэбэр агаараар амилжа үрдингүй, баһал хуушанайхияа дабтаад баригдаа.

Хамагановтанай бага хүбүүн Саша гэжэ нэрэтэй. 1961 ондо түрэһэн. Ходо зайгуултадаг, хулигаан ябадал гаргадаг, хүнэй мүнгэ һуулидаг, велосипед хулуужа унаад ябашадаг байһанайнгаа түлөө Саша Хамаганов тусхай һургуулида эльгээгдэхэ болоо. Хуулиин наһа гүйсөөгүй үхибүүдэй хэрэгые харадаг комисси (Улаан-Үдын Советскэ райгүйсэдком) тиимэ шиидхэбэри гаргаха баатай болоһон байна. Юундэб гэхэдэ, тэрэ хүбүүн 1972 ондо милициин хүүгэдэй таһалгада долоо дахин асаргдаһан, 9-дэхи һургуулиин (тэндэ һурадаг байгаа) пионерэй дружинын соведэй зүблөөн дээрэ хэды дахин зүбшэн хэлсүүлһэн байгаа. Заһархаб гэжэ хэды үгэеэ үгөөд лэ, өөрынхеэрээ боложо байдаг хүбүүн.

ЯМАР УШАРҺАА нэгэ айлай хоёр хүбүүдэй хуби заяан имээр эрьеэб? Хүбүүдэй эхэ архиин шэл руу шагаадаг, тиимэһээ ороһон лэ ажалдаа удаан тогтодоггүй, хүбүүдэйнгээ хүмүүжүүлгэ тухай бододоггүй хүн байшоо. Теэд эсэгэнь? Архи ехээр намнадаггшьегүй һаа, ажалдаа ходо сүлөөгүй байдагтаа шалтаад, хүбүүдэйнгээ хойноһоо хараха забда олодоггүй байгаа.

Мүн лэ Улаан-Үдэдэ Т. В. Цебелова гэжэ эхэнэр ажаһуудаг. Буряадай уран зураашадай холбоондо шорой хамагшаар хүдэлдэг. Нүхэрөө намнажа ябуулһан.

Цебеловагай басаган яһала бэеэ дааһан, гэмгүй үхибүүн. Зүгөөр Валентин гэжэ хүбүүниинь (1961 ондо түрэһэн) тогтуурингүй болоһон хүн. 1972—1973 онуудай һуралсалай жэлдэ саг үргэлжэ зайгуултанка ябадаг байһанай түлөө милициин хүүгэдэй таһалгада найма дахин асарагдаа. Тэрэ үхибүүн гэртээ хоноггүй, 5—7 гү, али арбаад хоногто чердак дээрэ, заримдаа гэрэй подвал соогуур унтажа ябадаг. Нэгэ дахин поездло нюусаар һуужа, Петровско-Забайкальскда хүрөөд баригдаа юм. Валентин гэмтэ ябадал гаргаагүй, теэд яажа мэдэхэб, хооллохо саатаа хоолгонгүй, хооһон нойтоор ябадаг үхибүүн гэнтэ муу харгыда гаража болохо һааб даа. Үгышье һаа, ямар нэгэ муу ёротой хүнэй һабарташье орошохо байгаа аалам.

Валентин Цебелов гэнтэ һаянай зайгуултадаг болоогүй, бүри бишыханһаа эхилээ. Тиихэдээ зайгуултаганын шүлһэн Валентинын шуһан соо байгаа гэхэ гүбди? Юундэ тэрэ үхибүүн тиимэ болоо гээшэб?

Эрхэтэн Цебелова энэ ушарта өөрөө зэмэтэй. Архиһаашье арсадаггүй хаш. Гадна хүбүүгээ гамгүй сохидог, хүн нэрыень доройтуулдаг байшоо. Үнгэрхэдөө, хүбүүгээ хэһээбэ гээшэб гэжэ дотор үмдөөрнь гү, али юбкэ үмдэхүүлээд, хэшээлдэнь асаржа, һурагшадай наадан болгодог байһыень 9-дэхи һургуулиин багшанар мартаагүй ёһотой. Тиигэ тингэһээр хүбүүгээ хүйтэрүүлээд, гэмтэн болгохоо байгаа.

Энэ статья соо бирагүй эхэнүүдэй нэрэнүүд дурдагдаба. Эхын нангин һайхан нэрые гутааһан хүнүүд тухай бэшэхэшье дуран хүрөөгүй һэн. Зүгөөр ондоо эхэнүүд өөрынгөө уялгые бү мартаһай, олон хүүгэдые үдхэжэ, тэдэнээ зүбөөр хүмүүжүүлжэ, һайн хүнүүд болгожо табидаг эхэнүүдһээ жэшээ абадаг байһай гэжэ би үнэн зүрхэнһөө сэдьхэнэб.

Ц. ДОНДОГОЙ

ЭДИР НАҺАН

П. БУРМАКИНАЙ фотоэтюд

УЯНГАНУУД

НЮТАГАЙМ ДУУША ШУБУУД

ХҮХЫ

Хүхыхэн. Хүхэльбэ зүһэтэй, хурдан ниидэсэтэй, хонгёо дуутай хүхыхэн. Хүдөө дайдымнай хүндэтэй айлшан. Хүлгөөтэ нажар сагай магтаалта дуушан.

Холын аянһаа зорижо ерэһээр хоолойн хонгёое туршажа, намжаа тэнюун тайга соо наартайханаар донгодоно.

Наартай һайхан донгодоонһоонь налгай хонгор дайдамни таашаахадажа һуняана. Уран хонгёо аялгаһаань уярһан шэнгил. Үргэн дэлюун сээжэнь хүбхэлзэһэн шэнгил.

Уулада хэбтэһэн ангууд үндыжэ харанад. Зүлгэ ногоо зулгаажа саданад. Хүбшэ тайгынгаа дуулимда хүльбэржэ жарганад.

Хүхыхэнөө, хүндэтэйхэн айлшанаа, хүлеэжэ ядаһан хүнүүд хонгёохон аялгыень соносоһоор хурим түрэдэ байһандал хүлгэшэнэд.

«Хүхын дуун хүгтэйл байн. Хүрэнгэ сагаамнай билтаржа. талха тарямнай дэлгэрхэнь ха...» — гэлдэжэ үбгэд, хүгшэдшье урматайл даа. Үлзы һайхан юрөөлтэйл даа.

Хүхыхэн. Хүдөө дайдымнай хонгёохон дуушан. Хүүгэдэй һонирхол, гайхал. Хүбшэ тайгада түрэһэн үльгэр. Жаргалта хүүгэдэй атаархал буляадаг жэгтэйхэн таабари хүхыхэн. Хододоол һонюуша хүүгэдтэ хонгёохон дуута һүлинүүдые үршөөдэг зэлдэр зулгы хүхыхэн.

Этигэл һайхан дуугаараа энхэ тайгымнай мододто энхэржэ, эгээл гоёор шэмэглэдэг эжэл манай хүхыхэн. Элдинхэн талым ургаса ногоондо эрдэни хэшэг сүршэжэ, урихан зулгыхан сэсэгүүдтэ ута наһа юрөөдэг хүхыхэн.

Этигэл һайхан дуутаараа энхэ тайгымнай мододто энхэржэ, эгээл гоёор шэмэглэдэг эжэл манай хүхыхэн. Элдинхэн талым ургаса ногоондо эрдэни хэшэг сүршэжэ, урихан зулгыхан сэсэгүүдтэ ута наһа юрөөдэг хүхыхэн.

Хүхыхэн. Хүдөө дайдымнай хүндэтэйхэн айлшан. Хүлгөөтэ нажар сагай магтаалта дуушан.

ГУРГАЛДАЙ

Алталиг шарахан сэсэгүүдэй һалбаржа, үнжэгэн нарай дэльбэхэнүүдээ наран доро дэлгэхэ үеэр нютагтам гургалдай шубуухай дуугаа эхилдэг.

Энэ зуншье баһал тэрэл хэмдээ алтан гургалдай аялга дуугаа хангюурдажа захалаа.

Һаял сэсэглэжэ эхалһан мойһоной һалаа дээрэ һуушанхай, һөөл һэргэлэн, омог, дорюун шубуун. Талын сэсэгүүдэй дэльбэхэнүүд дээгүүр хүльбэржэ наадаһандал үбсүү сээжэнь алталиг шарахан. Аятай зохидоор һанажархиһандал үдэ ноһониинь нягтахан. Согтойхон нюдэн соонь сэнгэлиг хонгор зунай залуухан хүхюухэн, инаг илдамхан түхэл шарай тунанхай.

Дуун соонь дэлхэй дайдымнай эгээл һонор һайхан, уянгатай уран, сүлөөтэ налгай аялга хүгжэмүүд зэдэлнэ.

Эрхын шэнээхэн аад, эды һайхан, жэгүүр далита аялга хүгжэм хаанаһаа шэнхинүүлнэ гээшэб гэжэ гайхахаар лэ.

Тэрэнэй һууһан мойһоншье аялга дуунайнь шэжэмхэн утаһадаар шэнхинэһэн шэнгил.

Зүрхэеэ наран өөдэ залаһан үнгэтэ хөөрхэн сэсэгүүдэй олошорхо бүрил гургалдайн аялга дуун улам үргэн дэлисэтэйгээр хонгёо хурдан болоно. Эрэ хонгор дуутан сэсэгүүдэй хангалһаа тамир орожо, жэгүүртэ дуунайнгаа дали дээрэ ажабайдалай хамаг һайн һайханиие эршэтэйхэнээр үлгыдэһэн шэнгил... Солгёохон дэлюун дуун соогоо хүнэй сагаан сэдьхэл, хурдан ухаа, үндэр хүсэл, нугаршагүй зориг магтана хэбэртэй. Тэрэнэй дуун соонь инаг баяр зугаа, заяанайнь замай зол жаргалай магтаал мэдэрэгдэнэ.

Тиимэл хадань хүнүүд тэрээндэ бусад дууша шубуухайнуудһаа үлүү дуратайл.

Ф. ЦЫДЕНЖАПОВ.

Цыдып ЦЫРЕНДОРЖИЕВ

ШЭНЭ ШҮЛЭГҮҮД

* * *

Барилга.
Байшан гэрэй торхо
бодоно.
Аяар тэндэ
кранай бахана
Аягүйхэн үндэртэ.
Залуу басаган хүхюун
солбон,
Залана тэрэниие,
эрьюулнэ.
Айһан намайе халта
«баһан»,
Сонхоор шагаан миһэрнэ.
Хирпинсэ дээрэ —
хирпинсэ...
Хэды гээшэб?
Бү мэдэе.
Хабатай ажалай
ошото ульһые,
Элеэр мэдэрнэб сэнгэжэ.
Үшөөл тиихэдэ угай охиие
Үреэгүйл хаб.
Хүхинги,
Абиран өөдөө табан дабхар
Гаталан гаранаб,
шиидэнги.
Айбала мэтэб.
Одоол эндэ мэдэрнэб.
Ажалша зонтой
Хүндэлэн тэндэ үгэлнэб.
«Эй, хүбүүн! Юундэ юрэ
зогсоноош!
Энэ хирпинсэ абаад үгэ! —
гээд миһэрнэ
Наһажаал янзын
барилгашан.
Намайе тойроод
Олоной ажал нэгэдэн,
Оюун һайхан хүгжэм
мэтээр зэдэлнэ.
Хирпинсэ дээрэ хирпинсэ
шабагдан ургажа,
«Харинн айлшадай»
гостиница бодоно.
Хухюу шог энеэдэн,
Хүлгэһэн тэмдэг үгы.
Хүдэлмэришэн эмниинэ,
Хүрзөөр шабар удхална.
Барилга.
Байшан гэр бодоно.
Бахана — кран
Аяар дээрэ эрьелдэнэ.
Аятай зохидоор
Басаган намда миһэрнэ.
«Үлыш» — гэһэндэл
Үлэ мэдэг эмниинэ...

* * *

Ябанаб үглөөгүүр
арюун һайхан агаарта
Ядарал, зоболон,
арсалдаа, жүтөөрхэл
мартаад..
Яаһан гоёор
аяар холуур угалзатаад,
Яларнаб уринаар
аятай һайхан элшэнүүд...
Һэбшээн гэнтэ,
һэргэг һоноороо хүдэлөө,
Һэрюун гээшэнь!
Һаруул болоһон оршон.
Һаяхан ерэһэн
шүлэгэйм мүрнүүдые
хүлгүүлээд,
Һайхан гээшэнь
дура бодолойм үглөөгүүр!
Сэлэнгын долгинууд
сэнгүү гоёор нэбшыгээд,
Сэсэглэн байгаа
хабарай талаар мэлмэрнэ.
Сагай ошохыень
уярһан зүрхэм мэдэрээд,
Сахилгаан мэтэ
һайхан бодол шэбшэнэб.

Һүниие һүнилэн
ута замда ябаа
Һара мүшэрэй
эрьесын хүсөөр нэрби...
Һалаха наһаяа
мүнхэ мэтээр һанажа
Һайхан юумэ
хэжэл, хэжэл ябаа
Эрьелдэнэб баһал
энэ дэлхэйн ...
Нарана тойроод
эрьенэб, эрь...
эрьехэ...

Эрьехэ бүреэ
элшээ һула болго...
Намдангүйгөөр,
унтарангүйгөөр
носо...

Харин мүнөө
энэ һайхан дэлхэй ...
Хэтын бодолоор,
наһанай бодолоор
толордог һа...

* * *

Харахан нюдэд,
Харахан мойһонууд,
Оёоргүй у...
Харанаб тэдэниие.
Хайлана гүш даа, зүр...
Холшор наһам
Холоһоо эрьен ерэһэн...
Һэринэ гүш даа,
дуранайм арюун ...
Үдэр дунда
уһан дээрэ наада...
Үглөө бүриин
үндэр һайхан нар...
Үнгэ һэлгэн ерэдэг ха...
һарахан...
Үшөө нэгэтэ бусаха
гүш даа...
Залуу наһан!

ОГИНСЫН ПОЛОН...

Хүгжэм, хүгжэм...
Ханаһааб ульгам
хүгжэм...
Хэтын, холоһоо
Ханхинаата хүгжэм,
Ерэнэ намда хүгжэм,
Енгүү, хонгёо, гуни...
Би шамда шүтэхэн,
Бүлхин гунигайм
хүг...
Хахасал, голхорол
һанагд...
Угалзатаһан абяаеш,
Угтан, дахан зангира...
Харгы зам руу гара...
Харахан зүрхэм ури...
Хүгжэм шинин ульга...

Холодо зорин бэдэрхэ...
Идхана юм гү хүгжэм...
Зэдэлнэ хүгжэм.
Зэргэ уярна бодол.
Зэрэлгээ хүхэхэн
талануу...
Абяан болон ошоно гү...
Тала, тоонтомни, та...
Тангил минни дайда,
Тандаал шүтэн дуула...
Тэршээ шүлэгэйм уя...
Бороо, манан, сэлмэ...
бай...

Бэдэрэн ошохом юушье...
Бата хүгжэм зэдэлһэ...
Баяр зугаа хэлэһэнд...
Байн, байн түргэдэнэ,
Байса өөдэ дүүлиһэ...
Эсэһэн янзаар тухаш...
Эмниг гунигаар унтар...
Хүгжэм, хүгжэм хүг...

БАЙГАЛ ДЭЭРЭ.
В. ВОЛОГОДСКИИН
фотоэтюд.

Эдэ таабаринуудые хадуугты!

Утаһан замтай.
Улаан гэрэлтэй,
Ушаргүй хурдан.
(Сахилгаан).

Эрхэ шара дааган
Эрын гурбан шэнжэтэй
(Хониной шагай).

Дуугүй модые
Дун һомоор харбана
(Үнеэ һааха).

Олондо ашатай,
Онониие холбодог.
(Бэшэг).

Оюуные нээдэг.

Газарай холоһоо
Гайхуулжа ерэһэн,
Гандан шаргал,
Унаган улаан.
(Шүрэ хуба хоёр).

Хоёр хүл
Хооһон арһан.
(Майхан).

Уяхан дуутай,
Утаһан хоолойтой
(Хуур).

Гунжан үнеэнэй
Хэбтэһэн газарта
Гурбан жэлдэ
Ногоон ургаагүй.
(Газаа түлиһэн галай һуури).

Зэдын аймагай Доржо Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн И-Б ЛАЙДАПОВ бэшэжэ абаба

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита» харуулна:

13.05 — «Эдиршүүлэй оюун бэлиг» гэжэ үхибүүдтэ зорюулагдаһан дамжуулга. 13.25 — «Элүүр энхэ байдал». — Эрдэм дэлгэрүүлгын дамжуулга. 13.55 — **Үнгэтэ телевидени.** «Ан амитадай байдал». 15.00 — **Үнгэтэ телевидени.** Тамаралга, уһа руу һүрэлгэ ба уһанай полоор дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн. 15.30 — «Эб найрамдалай совет программа ба уласхоорондын ангиин тэмсэл» гэһэн дамжуулга. 16.00—16.10 — Забһарлалга. 16.10 — **Үнгэтэ телевидени.** Дж. Верди. «Риголетто» — телевизионно хүгжэмтэ фильм. 19.30 — «Расул Гамзатовай зохёолнуудай хуудаһануудһаа». 20.10 — Таанарай захилаар «Гармонь» гэжэ кинокомеди харуулагдаха. 21.15 — **Үнгэтэ телевидени.** Ехэшүүлдэ мультфильмүүд харуулагдаха.

Улаан-Үдэ харуулна:

21.30 — «Фанел» — танкистнуудай үдэртэ зорюулагдаһан дамжуулга. 22.20 — «Уг гарбалай эстафетэ».

«Орбита» харуулна:

23.00 — **Үнгэтэ телевидени.** Футболоор СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн. «Спартак» (Москва) — «Торпедо» (Москва).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ харуулна:

20.10 — Р. Гамзатовай түрэһөөр 50 жэлэй ойдо. «Кавказец родом с Цада». Телефильм, 21.05 — Концерт.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда «Үнэн зүрхэнэй баяр» — КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй бэшэг. «Мүрысөөндэ хабаадагшын үгэ» — сүтлүүлбари. «Бардам хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхэ» — сүтлүүлбари. Эрдэмтэдэй сүтлаан тухай.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Шанар — аша үрын түшэг тулгуури» — М. Кострииной статья. «Юһэдэхи табан ...лэй түрүүшүүл» — фото...нин. Редакцида ерэһэн ...гүүдһээ. Орон доторнай...

Гурбадахи хуудаһанда «Абитуриент шалгалта ...риба» — Б. Зомо... статья. В. Пугачевой ст... Хилын саана.

Дүрбэдэхи хуудаһанда Субботын үдэрэй хууд...

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ

УНШАГШАДАЙ АНХАРАЛДА!

1974 оной бүхы газетэ, журналнуудта захи... абалга сентябриин 1-һээ республикын нютаг б... хэндэ эхилбэ.

Аймагуудай «Союзпечать» агентствэнүүдтэ, ха... хеэ холбооной бүхы отделениинүүдтэ, предприяти... ба эмхи зургаануудай, колхоз болон совхозуу... хэблэл тарааха ниитын түлөөлэгшэдтэ захил хэ... болохо.

«Буряад үнэн» газетын жэлэй сэн — 6 түхэриг, ... һарын — 3 түхэриг.

Үндэһэн хэлэн дээрэ гарадаг «Буряад үнэн» газетэ захихаяа бү мартыт!

ШОГ

ШАДААНА

Самбуутай үнинэй танилби. Хаа яа гудамжада уулзахадаа, гараа барилсадаг, шэнэ һонинooшье һуралсадагбди.

Һаяхан Самбуу ажалдамни ерэжэ, сугтаа кафе ошожо эдеэлхые дурадхаба. Самбуу ураа хадаа, нэгэ юумэндэ хэрэгтэй болоо гэжэ бодобоб. Теэд ямар аша туһа намһаа хүлеэнэб, яажашье ойлгожо ядабаб.

Харгыдаа городой элдэб һонирхолтой ушарнуудые хөөрэнэ, хэн хэнтэй нүхэсэнэб, хэнэй хүбүүн дээдэ һургуулида һуранаб гэжэ мэдүүлбэл даа.

Кафе ороод, эгээл захын столдо һуубабди. Ханада үлгөөтэй репродукторһаа эстрадна хүгжэм зэдэлнэ. Самбуу меню абажа, официант басагые дуудажа, эдеэ хоол, архи захина.

Захиһан юумэнүүдыень ухаанда тоолоод үзэхэдэмни, арба гаран түхэриг болоно. «Ямар юумэндэ Самбуу хэрэгтэй ааб?» — гэһэн асуудал тархиһаамни гаранагүй. Хоишолуулшагүй шухала хэрэг тохёолдожо, арбаад түхэриг хаяба гэжэ ойлгоноб. Самбуу мүнгэндөө нарин, һамгандаашье үлүү мүнгэ үгэдэггүй гэлсэдэг.

Эдеэ хоол барижа, сэржэм үргэһөөр һуутараа, шигэжэ асууна

— Тэрэ «Эрдэм» колхозой түрүүлэгшэ Балдан Будажаповичч Доржиевые танидаг гүш?

— Таняа ааб даа. Тэрэнэйшни һамган минии абын эгэшэ ха юм.

— Аа?.. Тиигэжэ дуулаа һэм. Шагнагши, Мүнхэ, тэрэ Балдан Будажаповичтай нэгэ шухала асуудалаар хөөрэлдэжэ үгэхэгүй гүш?

— Юун тухай?

Графин соохи архи аягалха гэхэдэнь, тэрэнь дууһашаһан байба. Самбуу дурата дурагүйгөөр хоёр зуун грамм архи захиба. Аягалжа сохилдоод, хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ.

— «Эрдэм» колхоз «Газ-69» гэдэг машинаяа худалдахань гэжэ дуулааб. Телефоноор хөөрэлдэхэмнай гү? Хэды сэнтэй байха юм ааб? Абаха хүнүүд олон ёһотой, шинии туһа хэрэгтэй болоо. Шамда арсахагүй байха. Бишни баһа шамдаа шадахысаа туһалхаб. Баазадамнай ямаршье юумэнүүд ерэдэг ха юм... Костюм, һамгандашни таараха модельнэ туфли гэхэ мэтэ. Хонходохомнай гү, аа?, — гээд, гараа мүр дээрэмни табяад, ехэ зөөлэн налгайгаар сэхэ урдаһаамни харана.

Би дуугарбагүйб. Арбан түхэриг стол дээрэ гаргажа хаяад, хорхой сохоһоо жэрхэһэн мэтэ тэрьелжэ гарашоо һэм.

П. ИВАНОВ.

 Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР □ Н-00555. Заказ № 00...